DieGem
Diversiteit en Gemeenschapsvorming
Solidariteit in Diversiteit

Actie-Onderzoek:

City Pirates Linkeroever

Floor Spijkers & Marjan Moris

DieGem working paper

November 2016

www.solidariteitdiversiteit.be

Met steun van IWT – Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie

Universiteit Antwerpen · KU LEUVEN · HoGent · Universiteit Gent · LUCA · iwt

Inhoudstafel

Inhoudstafel....2
Inleiding....2
Deel I: Verloop actieonderzoekstraject....2
Inleiding....2
Stap 1: Komen tot gemeenschappelijke probleemstelling....2
Stap 2: Methodologie en aanpak....2
Stap 3 en Stap 4: Uitvoer actie en verzameling data....2
Stap 5: dataverwerking....2
Deel II: Resultaten DieGem....2
Inzichten in solidariteit in diversiteit....2
Metareflectie....2
Bibliografie....2
Bijlagen....2
1. Uitnodiging ouder World café....2
2. Onderwerpen gesprekstafels City Parents World café sessie 1....2
3. Inhoud City Parents World café sessie 2....2
4. Kort overzicht voorgeschiedenis voetbal op Linkeroever....2
Van Sint-Anneke Sport tot City Pirates Linkeroever....2
Tijdslijn....2
Sint-Anneke Sport....2
Sparta/VC Linkeroever....2
Van faillissement Sparta tot City Pirates LO....2

Inleiding

In het DieGem onderzoek zoeken we naar innovatieve vormen van solidariteit in diversiteit. Anders dan bij heersende en structurele vormen van solidariteit binnen de context van een natiestaat zoeken wij naar nieuwe vormen van solidariteit op plaatsen waar mensen van diverse afkomst elkaar tegenkomen: op de werkvloer, in de woonomgeving, op school, in de sportclub, het jeugdhuis, enz. Onze hypothese is dat de betrokkenen op deze plaatsen leren omgaan met culturele diversiteit en aangezet worden om burgerschapspraktijken op te zetten die leiden tot innovatieve vormen van solidariteit in diversiteit. Om deze hypothese te testen, zetten we 32 case studies op. Dit rapport vat de resultaten van één van die case studies samen: City Pirates Linkeroever.

City Pirates maakte deel uit van de retrospectieve cases (cf. Spijkers & Moris, 2015). Na dit retrospectieve onderzoek bleken nog heel wat vragen open te liggen voor verder onderzoek, zowel voor de onderzoeksploeg als voor City Pirates. Voor City Pirates hadden deze vragen met name betrekking tot hun nieuwe werking op Linkeroever. Daarom werd beslist om met City Pirates Linkeroever (CPLO) een actie-onderzoekstraject op te zetten rond solidariteit in diversiteit.

Het verloop van het actie-onderzoekstraject, de probleemstelling, de gehanteerde methodologie en de producten worden in Deel I van dit rapport uitgewerkt. In het tweede deel volgt een bespreking van de relevante resultaten voor de DieGem-hypothese en een meta-reflectie over de meerwaarde en beperkingen van de inzet van actie-onderzoek in deze case.

We willen in eerste plaats graag Linde, Oscar en Yves bedanken voor hun openheid, gastvrijheid en de fijne samenwerking. We danken ook de ouders die mee deden aan het actieonderzoek voor hun inzet en bijdrage. Dank ook aan Zeno Nols voor het tippen van het onderzoek naar het functioneren van sportverenigingen dat inspiratie bood voor ons actieonderzoek. En tot slot; dank aan alle geïnterviewden, de jeugdpartners die hun vergadering voor ons openstelde, en alle spelers, ouders, vrijwilligers, trainers, medewerkers en bestuursleden van City Pirates die zich inzetten voor solidariteit in diversiteit.

Deel I: Verloop actieonderzoekstraject

Inleiding

In het methodologieprotocol werd de visie op actie-onderzoek gedefinieerd en werd een traject in vijf stappen uitgewerkt.

Stap 1: Ontwikkeling gemeenschappelijke probleemstelling en referentiekader

Stap 2: Ontwikkeling methodologisch kader voor onderzoeks- en 'actieplan'

Stap 3: Uitvoering van het onderzoeks- en actieplan

Stap 4: Dataverwerking

Stap 5: Metareflectie op AO-traject

Om vanuit de bevindingen en vragen uit retrospectieve luik tot een actie-onderzoek te komen is het van belang om in een eerste stap een gemeenschappelijke probleemstelling en referentiekader te ontwikkelen. In de volgende stappen worden dan een methodologisch kader, onderzoeks- en actieplan opgesteld (=stap 2), dit uitgevoerd (=stap 3), en dan opnieuw verwerkt en gerapporteerd (=stap 4). De laatste stap bestaat er uit om vanuit een meta-perspectief op het volledige traject terug te kijken.

In dit deel gaan we uitgebreid in op de aanpak en het verloop van de verschillende stappen, net als de inhoudelijke keuzes die zijn gemaakt. Over de metareflectie rapporteren we op het einde van het rapport, na de voorstelling van de resultaten in deel II van dit rapport.

Korte situering en betrokken actoren

City Pirates Linkeroever (CPLO) is de lokale werking van voetbalclub City Pirates op Linkeroever. CPLO ging in seizoen 2014-2015 van start op terreinen van een school. Er waren toen 85 spelers en de leiding was in handen van twee professionals: een maatschappelijk werker voor het sociaal-maatschappelijk aspect en een verantwoordelijke voor het sportieve aspect. Na het eerste seizoen verhuisde CPLO naar de voetbal terreinen aan de Charles De Costerlaan, waar voorheen de in 2014 failliet verklaarde club VC Linkeroever huisde. Het spelersaantal breidde in seizoen twee uit tot ongeveer 183 spelers tussen de 6 en 16 jaar oud. Het actieonderzoek liep gedurende het volledige tweede seizoen van CPLO: van augustus 2015 tot en met mei 2016.

De maatschappelijk werker van het eerste seizoen vertrok in de zomer van 2015 en werd vervangen door twee nieuwe verantwoordelijken voor de sociale werking van de club. De maatschappelijk werkers werden betaald door een sponsor die ook lid is van de City Pirates Foundation; gerechtsdeurwaarderbedrijf Modero. De verantwoordelijke voor de sportieve kant werd betaald door City Pirates VZW. De drie professionals van City Pirates Linkeroever vergaderden wekelijks met bestuursleden van City Pirates VZW, die ervaring hebben opgebouwd uit de werking van City Pirates in Merksem. Hierin werd gesproken over de gang van zaken en werden plannen overlegd. Een aantal keer nam het bestuur in Merksem zelf besluiten, zoals het verplaatsten van één van de maatschappelijk werkers naar Luchtbal en Merksem in de tweede helft van het seizoen. Voor het actieonderzoek werd vooral samengewerkt met de maatschappelijk werkers, omdat met name de sociale werking van de club interessant is voor het DieGem onderzoek en de voetbaltechnische aspecten minder relevant zijn

in het kader van het onderzoek. Als onderdeel van de sociale werking deden de maatschappelijk werkers onder andere huisbezoeken en legden ze contacten met scholen en andere jeugdorganisaties in de wijk. Verder werd op de clubr twee keer per week huiswerkbegeleiding gegeven aan een 15-tal spelers en werd ondersteuning geboden in examenperioden.

In de eerste drie maanden van het seizoen organiseerde CPLO elke maand een oudercomité tijdens trainingsuren. Alle ouders waren hiervoor welkom en uitnodigingen werden verspreid via de spelers. Het aantal ouders per oudercomité lag ongeveer tussen de 20 en 40. De samenstelling van de groep varieerde per comité en was iedere bijeenkomst zeer divers. De comités stonden in het teken van informatie verstrekken aan de ouders over de club, de gang van zaken en afspraken. Ook konden ouders vragen stellen en problemen aankaarten. Het doel van de club was om de comités hierna anders vorm te gaan geven: met één ouder per team. Dit plan kwam niet verder tot stand in dit seizoen.

Stap 1: Komen tot gemeenschappelijke probleemstelling

Verloop

In deze eerste stap wordt gezocht naar een gemeenschappelijke probleemstelling als focus van het actieonderzoek. De zoektocht naar een gemeenschappelijke probleemstelling gebeurt stapsgewijs en begint met de terugkoppeling van het retrospectieve case onderzoek in mei 2015 tijdens een gesprek met de ondervoorzitter, de assistente van de voorzitter en de CPLO maatschappelijk werker. In dit gesprek wordt afgesproken om het actieonderzoek te ontwikkelen en uit te voeren in samenwerking met CPLO. Sinds seizoen 2014/2015 is City Pirates een werking gestart op Linkeroever en nu dat seizoen ten einde loopt heeft een club een aantal vragen omtrent hun werking daar waarbij ze hulp kunnen gebruiken. Dit geeft een goede opening voor de start van het actieonderzoek. Enkele weken na de terugkoppeling stuurt de maatschappelijk werker van CPLO een lijst door met vragen en noden van CPLO. Daarbij spreken ze een voorkeur uit voor twee van de punten. Beide punten lijken ons relevant in het kader van het DieGem actieonderzoek:

Het consumptiegedrag van ouders met migratie achtergrond

Wat zijn de drempels bij het consumeren in de kantine en tijdens evenementen?
Is dit een financiële of culturele zaak?
Welke initiatieven kunnen drempelverlagend werken?

Het bereiken van de blanke middenklasse op Linkeroever

Welke percepties zijn er onder blanke middenklassers ten aanzien van City Pirates?
Wat weerhoud hen van participatie in de club?
Hoe kunnen we hen meer bij de club betrekken?

We kiezen er voor om het actieonderzoek te richten op het bereiken van blanke middenklassers op Linkeroever. Dit thema geeft een interessante invalshoek en biedt verschillende potentiële inzichten met betrekking tot de DieGem hypothese. De bijdrage aan het DieGemkader is een verfijning van de gedwongen nabijheid in de hypothese, door plaats en ontmoeting te bestuderen buiten de grenzen van de club en te onderzoeken wie zich onttrekken aan diversiteit en waarom. In eerste instantie ligt de focus daarbij op de elementen leren, plaats, ontmoeten en processen van betekenisgeving inzake diversiteit.

Plaats: inzicht in de plaatsidentiteit van de club, onderzoek naar plaatsstigma's (genealogische invalshoek – waar groeiden ze uit? Wat houdt hen in stand? Welke markers en afbakeningen worden gemaakt? Waar 'situeert' men solidariteit in diversiteit?)

Leren: Hoe kunnen professionals ingrijpen op de context waarin ze werken als de actoren daarin enkel via outreach zijn te bereiken? (ook spanningsveld afstand-nabijheid). Op welke manier kunnen inzichten uit de zoektocht naar drempelverlagende initiatieven bijdragen aan interpersoonlijke praktijken van solidariteit in diversiteit? Welke leerprocessen kunnen worden opgezet vanuit de professionals bij personen die zich intentioneel onttrekken aan de diversiteit?

Ontmoeting: Exploratie van potentie tot ontmoeting bij de club. Inzichten in de voorwaarden tot ontmoeting en de wil om te ontmoeten, percepties achter het niet-ontmoeten begrijpen, vraag naar de mogelijkheid tot leren in deze context onderzoeken.

Diversiteit: Welke betekenissen van diversiteit leven in de buurt bij blanke middenklassers? Welke leerprocessen liggen daaraan ten grondslag? Welke leerprocessen kunnen dit beeld bijstellen? Wat is er nodig om een betere afspiegeling van de buurt te krijgen in de club?

Dit voorstel wordt besproken op een DieGem intervisie in juli 2015 waarna er nog een aantal vragen vanuit het DieGem team naar voren komen. Allereerst is dat de nood aan een retrospectief deel van het onderzoek. Het retrospectieve case studie onderzoek was voornamelijk gericht op City Pirates Merksem. Hierdoor ontbreekt het aan specifieke voorkennis over de werking op Linkeroever en over de wijk zelf. Een tweede nood is inzicht krijgen in het waarom van de vraag. Waarom wil CPLO de blanke middenklassers bereiken? In hoeverre gaat dit over socio-economische diversiteit en in hoeverre over etnisch-culturele diversiteit?

De plannen krijgen een wending als later in juli bekend wordt dat de maatschappelijk werker van City Pirates Linkeroever per augustus niet meer werkzaam zal zijn bij de club. Zijn functie wordt overgenomen door twee nieuwe krachten. In augustus vind er een eerste ontmoeting plaats met een van de nieuwe maatschappelijk werkers. Inmiddels is CPLO ook verhuisd van de schoolterreinen naar de voetbalterreinen aan de Charles De Costerlaan. Tijdens deze ontmoeting, die bij de club plaatsvindt, wordt vooral duidelijk hoe druk en chaotisch het op dit moment is bij de club. Het voetbalseizoen is reeds begonnen, maar faciliteiten ontbreken. De gebouwen verkeren in zeer slechte staat, her en der zijn mensen aan het klussen en schoonmaken en de professionals zitten in een geïmproviseerd kantoortje hard te werken aan organisatie en administratie. Alles staat in het teken van twee grote uitdagingen: de terreinen gebruiksklaar maken en organisatorisch alles op orde krijgen (inschrijvingen spelers, trainingsschema's maken, trainers vinden, …). Het is alle hens aan dek voor de professionals die tot over hun oren in het werk zitten en een race tegen de klok voeren om de club speelklaar te krijgen. In de hectische drukte verdwijnen de eerdere probleemstellingen volledig naar de achtergrond. Zowel voor de professionals als voor de onderzoekers komt daar een meer urgente vraag voor in de plaats:

Hoe transfereer je het model van City Pirates naar Linkeroever?

De eerder genoemde nood aan een retrospectief luik van het actieonderzoek blijkt ook relevant voor de professionals. De twee maatschappelijk werkers hebben weinig kennis over de voorgeschiedenis van voetbal in de wijk en weinig zicht op wie hun spelers zijn. Gezien de tijdsdruk waar de professionals onder staan komen zij er op dit moment niet toe om dergelijke zaken uit te zoeken en in kaart te brengen. De relatie tussen de club en de wijk en kennis over de voorgeschiedenis zijn voor de professionals van belang in het kader van het laten slagen van CPLO. In het retrospectieve onderzoek bij City Pirates Merksem bleken plaats en de relatie tussen de club en de buurt belangrijke elementen en het onderzoeken van de specificiteit van Linkeroever is voor ons dan ook een startpunt.

Nood aan kennis over de wijk en voetbal in de wijk

Wat is de voorgeschiedenis van voetbalaanbod op Linkeroever?

Hoe zijn de CPLO spelers verspreid over de wijk/stad?
Welke jeugdpartners zijn actief in de wijk?

Daarnaast is er weinig zich op de diversiteit onder de spelers. Voor de club is duidelijk is dat de spelers veel verschillende herkomsten hebben en vaak uit kansarme gezinnen komen, maar ze hebben geen zicht op welke herkomstlanden en aantallen. Bij de inschrijving hebben spelers hier wel gegevens over opgegeven, maar de professionals van CPLO komen er door hun overvolle agenda niet aan toe om deze gegevens te digitaliseren, aantallen te tellen, herkomstlanden op te lijsten en inzicht te krijgen in diversiteit onder spelers naar aanleiding van zowel hun eigen nationaliteit als die van hun ouders. Ook voor het DieGem onderzoek is het van belang om inzicht te krijgen in diversiteit binnen CPLO gezien de zoektocht naar solidariteit in diversiteit. In vergelijking met City Pirates Merksem is er een verschil met betrekking tot diversiteit. Naar schatting van de club zijn op Linkeroever meer spelers uit kansarme gezinnen dan in Merksem. Bovendien heeft CP in Merksem een veel langere geschiedenis en is de diversiteit onder de spelers aanzienlijk toegenomen na de start van het sociaal project (Spijkers & Moris, 2015) terwijl CPLO pas recent van start is gegaan en van begin af aan al een grote mate van diversiteit kent onder de spelers.

Diversiteit in de club in kaart brengen om zicht te krijgen op etnisch-culturele en sociaal-economische diversiteit onder de spelers
Welke nationaliteiten zijn er onder de spelers en hun ouders?
Wat is het aandeel spelers met een verhoogde-tegemoetkoming statuut bij CPLO?

Dan rest nog de vraag hoe de club zich succesvol kan verankeren op Linkeroever. Gezien het faillissement van de vorige voetbal club en de oververtegenwoordiging van kansarme gezinnen op Linkeroever is financiële duurzaamheid een belangrijk aspect hierin. In september 2015 maken we een nieuw voorstel voor het actieonderzoek waarin we de focus leggen op het financieel overleven van de club. Financiële duurzaamheid uit zich niet enkel op lange termijn, maar speelt ook in op de concrete noden waar de professionals op korte termijn aan werken, zoals het zoeken van vrijwilligers, het vergroten van ouderbetrokkenheid en zorgen dat de club draaiende blijft. We identificeren drie pistes voor actieonderzoek rond financiële duurzaamheid:

1) Denkproces professionals CPLO
Hoe verwoorden zij problemen rond financiële draagkracht?
Bij wie zien ze oplossingen hiervoor?

2) Reflectie in gang zetten met deze ouders over de financiële duurzaamheid van de club
Wat zijn de drempels om meer te besteden?
Kunnen ze putten uit krachten in eigen netwerken? (kennissen, sponsoring)

3) Opportuniteiten in de buurt
Wie wonen/werken er in de buurt?
Wat zouden zij voor CPLO kunnen betekenen?
Waarom zouden zij zich al dan niet voor de club inzetten?
Wat is er mogelijk?

Gedurende de maanden september, oktober en november vinden er een aantal gebeurtenissen plaats waardoor we een laatste keer besluiten om de focus van het actieonderzoek te herformuleren.

Allereerst leggen we gedurende die periode contact met ouders. Dit gebeurt zowel via door de club georganiseerde oudercomités als middels individuele gesprekken met ouders. Hieruit blijkt dat er vraag is naar sociale activiteiten. Veel ouders kennen elkaar niet en er komen allerlei ideeën naar voren over mogelijke activiteiten. Bovendien besluit het bestuur dat de maatschappelijk werkers zich voorlopig vooral moeten richten op organisatie en huisbezoeken. Er is op dit moment geen ruimte over om andere sociale activiteiten op te zetten. Een derde punt is dat de gebouwen op het terrein nog steeds niet beschikbaar zijn. Ze verkeren nog steeds in te slechte staat. Er is een relatief kleine ruimte die dienst doet als kantine en kantoor, maar meer binnenruimte is er niet. Hierdoor ontbreekt een sfeervolle kantine waar ouders elkaar ontmoeten.

Daarom nemen we de ouders als focus van het actieonderzoek. Het doel is om te werken aan een sociale gemeenschap van ouders. Daarmee hopen we de nood aan vrijwilligers te verlichten, en de ouders de kans geven elkaar te ontmoeten. Het traject met de ouders zal inzichten opleveren in verschillende elementen van de DieGem hypothese. We zullen onderzoeken welke interpersoonlijke praktijken van solidariteit er tussen de ouders zijn en ontstaan gedurende het actieonderzoek. Gedeelde waarden en normen en ontmoeting als bronnen van solidariteit zullen een belangrijke focus van dit onderzoek zijn. CPLO is relatief nieuw en de meeste ouders zijn pas vanaf dit seizoen bij de club betrokken. We zullen inzicht verwerven in ontmoetingen tussen ouders en de rol die CPLO daar bij kan spelen, alsmede hoe de clubwaarden en normen al dan niet door ouders gedeeld worden en wat het effect daarvan is op solidariteit. Een derde element van de DieGem hypothese dat expliciet aan bod zal komen is leren. Hierbij kijken we vooral naar normerende en verbindende leerdynamieken en gemeenschapsvorming. Hoe ontstaat een gemeenschap onder ouders van CPLO? Welke rol kan de club daar in spelen? En hoe ontwikkelt een gemeenschap van ouders die elkaar nog niet kennen? In tegenstelling tot het retrospectieve onderzoek bij CP Merksem zal dit actieonderzoek vooral de focus leggen op deze elementen in relatie tot de clubouders.

Het vergroten van betrokkenheid van ouders bij de club

Nood van de club: zonder vrijwilligers draait de club niet

Behoefte van ouders om elkaar te ontmoeten en aan sociale activiteiten

Kort samengevat omvat dit actieonderzoek dus drie doelen; diversiteit bij CPLO in kaart brengen, de wijk en de voetbalgeschiedenis in de wijk leren kennen en werken aan ouderbetrokkenheid. De acties vinden in drie fases plaats. Allereerst proberen we zicht te krijgen op wie er bij de club aanwezig zijn. In deze fase brengen we diversiteit in kaart en leggen we contacten met ouders. Dit is niet enkel om gegevens te verzamelen, maar ook om ons in te werken in de context van CPLO en om de gemeenschappelijke probleemstelling te kunnen ontwikkelen. In een volgende fase verkennen we de wijk en de voorgeschiedenis van voetbal in de wijk. Hierbij maken we gebruik van de contacten met ouders die we opdoen in de eerste fase. Ten derde zetten we een traject op met ouders om te werken aan gemeenschapsvorming. De behoefte hieraan wordt duidelijk tijdens gesprekken met de club en ouders gedurende de eerste twee fases van het actieonderzoek

Overleggen

Datum	Betrokkenen	Wat?	Waarover?
05-05-2015	Onderzoekers, Ondervoorzitter, assistente voorzitter, maatschappelijk werker CPLO	Terugkoppeling retrospectieve onderzoek	Bespreking rapport en afspraak om actieonderzoek op Linkeroever te doen
08-06-2015	Maatschappelijk werker CPLO, onderzoekers	Focus actieonderzoek zoeken	Lijst met vragen vanuit CPLO waarbij ze hulp zouden willen in het kader van het actieonderzoek
06-07-2015	DieGem team	Intervisie	Bespreking keuze voor focus op betrekken blanke middenklassers. Behoefte aan retrospectief luik aan het onderzoek en het waarom van de vraag beter begrijpen
20-08-2015	Nieuwe maatschappelijk werker, onderzoeker	Ontmoeting	Eerste kennismaking waaruit duidelijk wordt dat professionals hun handen vol hebben, de gebouwen niet in gebruik genomen kunnen worden door slechte staat, de nieuwe maatschappelijk werkers geen kennis over de wijk of voorgeschiedenis hebben
24-08-2015	DieGem team	Intervisie	Nood aan overleg over focus actieonderzoek nu er twee nieuwe mensen gaan over het sociale aspect van CPLO
31-08-2015	CPLO professionals, ouders, onderzoekers	Oudercomité	38 ouders aanwezig. Kennismaking met ouders, praktische informatie over de club. Vooral veel organisatorische informatie
25-09-2015	Maatschappelijk werker, onderzoekers	Gesprek	Bespreking nieuwe focus actieonderzoek op financiële duurzaamheid, gesprek over vorderingen CPLO (wat hebben ze zoal gedaan, wat zijn de plannen, hoe loopt het,..)
28-09-2015	CPLO, voorzitter, ouders, onderzoekers	Tweede oudercomité	Kennismaking met ouders, praktische informatie voor ouders, kadering van de visie van CP door de voorzitter, ontmoeting projectmedewerker van Stad werkzaam bij bibliotheek op Linkeroever
21-10-2015	DieGem team, Lawson &	Presentatie	Presentatie retrospectieve onderzoek CP

	Elwood, CPLO	over en bezoek aan CPLO	Merksem en plannen actieonderzoek CPLO, wandeling door de buurt, bezoek aan de club waar training bezig is
28-10-2015	CPLO, ouders, onderzoekers	Derde oudercomité	Kennismaking met ouders, praktische informatie over gang van zaken de club, bij napraten spreken aantal ouders de wens uit voor een evenement
25-11-2015	Maatschappelijk werker, onderzoeker	Gesprek	Stand van zaken bij CPLO

Bijkomende documenten

Spijkers, F & Moris, M. (2015). Rapport retrospectieve casestudie: City Pirates. [onderzoeksrapport]: http://solidariteitdiversiteit.be/praktijkenbank.php?case=10

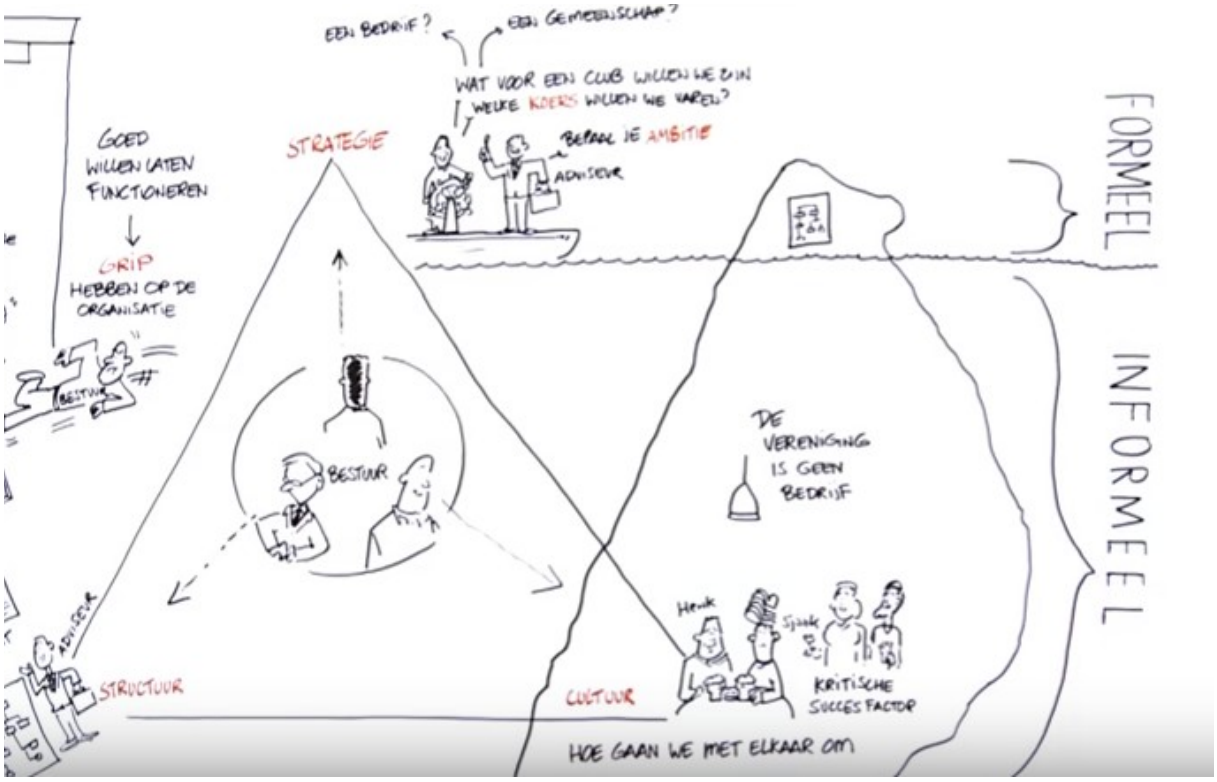
Stap 2: Methodologie en aanpak

Het actieonderzoek bestaat uit drie fases. Allereerst brengen we de diversiteit binnen het ledenbestand in kaart. Op de inschrijfformulieren staan gegevens betreffende nationaliteit, nationaliteit van de ouders en of spelers een statuut 'verhoogde tegemoetkoming' hebben. Dit zogeheten VT-statuut is een indicatie dat de speler uit een gezin met laag inkomen komt. We digitaliseren deze gegevens en analyseren ze. Hierdoor krijgen wij, maar ook de professionals van de club, beter zicht op diversiteit van de spelers. De output zal een lijst met nationaliteiten zijn en een aantal grafieken. Ook leggen we in deze fase contact met ouders om hen te leren kennen en hun noden en behoeften te identificeren. We doen dit door regelmatig naar de club de komen tijdens training en door de oudercomités bij te wonen.

In de tweede fase onderzoeken we de voorgeschiedenis van voetbal in de wijk en de andere jeugdpartners in de buurt. Tevens verkennen we in deze fase de wijk om meer inzicht te krijgen in de plaats. De adressen van de spelers worden verwerkt tot een kaart van de stad waarop zichtbaar is waar de spelers van CPLO wonen. Hiermee wordt duidelijk welke wijken CPLO bereikt. De voorgeschiedenis van voetbal in de wijk onderzoeken we door interviews met mensen die betrokken waren bij een voorgaande voetbalclub aan de Charles De Costerlaan. Dit zijn ouders, een diversiteitsmanager van de Stad Antwerpen en een directeur van jongerenwerk Formaat vzw. Bovendien wonen we een aantal partnervergaderingen bij van verschillende jeugdpartners die actief zijn op Linkeroever, zoals Formaat, Buurtsport en bibliotheek Elsschot. Informatie wordt verzameld, geanalyseerd en verwerkt tot een document dat overzicht geeft van de voorgeschiedenis van voetbal op Linkeroever.

In het derde en grootste actie-onderzoeksluik werken we aan gemeenschapsvorming tussen de ouders van de spelers. We halen hiervoor inspiratie uit verschillende elementen van het theoretische kader van DieGem. Met name rond normerende en verbindende leerdynamieken, gemeenschapsvorming, ontmoeting en gedeelde waarden en normen als bronnen van solidariteit en plaats. Om meer inzicht te krijgen in de specificiteit van de context van een voetbalclub halen we daarnaast inspiratie uit filmpjes van de Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond (KNVB) die zijn gebaseerd op hun onderzoek over het functioneren van voetbalverenigingen (http://www.knvb.nl/info/334/ondersteunende-videos). Deze benadrukken het belang van een sociale gemeenschap van ouders die zich gezamenlijk voor de club inzetten. Volgens de KNVB zijn er drie zaken waar het bestuur van een club aandacht aan moet besteden: structuur (wie doet wat en hoe organiseren we dat?), strategie (wat voor club willen we zijn?) en cultuur (hoe gaan we met elkaar om en hoe wordt de verbinding gemaakt?).

Figuur 1: KNVB aandachtspunten voor verenigingsbestuur

KNVB – modern verenigingsbesturen Back to Basics

De KNVB stelt verder dat er bij verenigingen vooral veel tijd is gestoken in de structuur, dat er sinds enkele jaren aandacht voor de strategische kant aan is toegevoegd, maar dat de cultuur kant onderbelicht is gebleven terwijl dit een belangrijke succesfactor is. Dit geldt ook voor CPLO. De strategie is duidelijk, bij City Pirates Merksem is hierover een sterke visie ontwikkeld. De professionals van CPLO zijn bij de start van het actieonderzoek vooral bezig met de structuur. Er blijft nauwelijks tijd over om ook een clubcultuur te ontwikkelen. In dit actieonderzoek zullen we hierop de nadruk leggen en proberen om een groep van ouders bij elkaar te krijgen die gezamenlijk nadenken over de club en hun rol als clubouders door twee ‘City Parents Ouder World Café’ sessies te organiseren. Het doel van deze sessies is om ouders met elkaar in contact te brengen, de gelegenheid te creëren voor ouders om zich uit te spreken over hun visie met betrekking tot de club en hun rol daarin en een eerste stap te zetten om tot initiatieven te komen voor zij die zich sterker willen engageren in de club. Solidariteit tussen de ouders kan groeien uit de ontmoeting en op basis van de gedeelde waarden en normen omtrent de club en hun rol als voetbalouder. Ook biedt het mogelijkheid tot leerprocessen binnen de verbindende dynamiek die we in de World Café sessies tot stand brengen en de mogelijkheid voor ouders om na te denken over welke betekenis de club voor hen heeft en wat voor plaats de club kan zijn.

Naast deze inspiratie uit het DieGem kader putten we voor de concrete invulling van de sessies verder uit de Back to Basics onderzoeksfilmpjes van de KNVB. Daarin onderscheiden ze drie stappen: verhaal,

droom en actie. De eerste sessie zal inzetten op verhaal en droom: wie zijn wij als voetbalouders en wat zijn onze dromen voor de club? In de tweede sessie zal dan de stap worden gezet van droom naar actie: wat kunnen we doen om die dromen te verwezenlijken? (zie bijlagen 2 en 3 voor een volledig overzicht van de inhoud van de sessies). Voor de keuze van de dag van de sessies en de manier om ouders uit te nodigen vragen we advies aan de maatschappelijk werkers, omdat zij uit ervaring meer inzicht hebben op de beste momenten en manieren om ouders te bereiken. Ouders worden uitgenodigd voor deelname aan de World Café Sessies door middel van het verspreiden van een flyer in drie talen (zie bijlage 1), een sms aan ouders die zich reeds inzetten voor de club, en voor de tweede sessie aan de ouders die bij de eerste sessie aanwezig waren, een bericht op de facebook pagina en de website van CPLO en via persoonlijk aanspreken.

In gesprekken met ouders tijdens de eerste twee fasen van het actie-onderzoek spreken een aantal ouders de wens uit om sociale activiteiten op de club te hebben. Door de drukke agenda van de maatschappelijk werkers kunnen zij niet direct beantwoorden aan deze vragen van ouders. Wij hebben als onderzoekers die mogelijkheid wel en via de World Café sessies met de ouders willen we deze ideeën samenbrengen en de handen ineen slaan met een groep ouders om met elkaar een evenement vorm geven aan het einde van het voetbalseizoen. Na de eerste sessie blijkt het echter moeilijker dan gedacht om een groep ouders te vinden die dit met elkaar willen doen. De ouders zijn vooral afwachtend. We bespreken onze twijfels met de maatschappelijk werker en na de wekelijkse vergadering met bestuur besluit de club om zelf te regie voor het slotevenement in handen te nemen. Het initiele idee om tijdens de tweede World Café sessie met de ouders samen na te denken over een slotevenement en de organisatie daarvan laten we definitief los. Het tweede World Café staat enkel in het teken van het nadenken over hoe de dromen te verwezenlijken zijn en problemen opgelost kunnen worden. Het evenement wordt georganiseerd en grotendeels vorm gegeven door de maatschappelijk werker.

Gesprekken

Datum	Betrokkenen	Wat?	Waarover?
26-10-2015	Zeno Nols, onderzoeker	Gesprek	Zeno Nols is verbonden aan de VUB en ook bezig met onderzoek bij City Pirates. Hij tipt de filmpjes van de KNBV over het functioneren van verenigingen
24-11-2015	DieGem team	Intervisie	Focus van het actieonderzoek, bespreking plannen voor sessies met ouders om te praten over hun dromen
26-11-2015	Maatschappelijk werkers, onderzoekers	Bespreking	Voorstel World cafe sessies met ouders, idee om die sessies te koppelen aan het organiseren van een sociaal evenement aan het einde van het seizoen.
16-12-2015	Onderzoekers, maatschappelijk werkers	Emails	Draaiboek voor de World café sessies gemaakt en een flyer als uitnodiging. Via mail afgetoetst met de maatschappelijk werkers

20-01-2016	Maatschappelijk werker, onderzoeker	Gesprek	Afleveren flyers, nieuwe stand van zaken CPLO: de andere maatschappelijk werker is overgeplaatst en nu verantwoordelijk voor het sociale aspect in Merksem en Luchtbal. Er woont bovendien nu een conciërge in op de club die ook de bar doet.
11-02-2016	Onderzoeker	Flyeren	Uitnodigingen World Café sessies verspreiden onder ouders tijdens training
23-02-2016	Onderzoeker en maatschappelijk werker	Emails	Emails over hoe te komen tot een eindfeest. Naar aanleiding van de eerste sessie met de ouders lijkt het erop dat het moeilijk wordt om een groep bijeen te krijgen die mee het eindfeest organiseren. Aftoetsing welke rol CPLO en de onderzoekers op zich (kunnen) nemen
02-03-2016	Onderzoeker en Maatschappelijk werker	Email	Een dag voor het tweede Ouder World Café mailt de maatschappelijk werker dat ze op hun wekelijkste vergadering hebben besloten zelf het eindfeest te organiseren. Er zal muziek zijn en entertainment voor de kinderen en ouders worden gevraagd om iets te koken en mee te brengen. De datum leggen ze vast: 21 mei
22-04-2016	Onderzoekers en maatschappelijk werker	Gesprek	Overleg over praktische zaken met betrekking tot het eindfeest. Met name omtrent het vragen aan ouders om iets te koken en mogelijkheden tot vergoeding van hun onkosten

Bijkomende documenten

- Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond ‘Back to Basics’ filmpjes over sportverenigingen en het besturen ervan: http://www.knvb.nl/info/334/ondersteunende-videos
- Uitnodiging City Parents Ouder World Café: zie bijlage 1

Stap 3 en Stap 4: Uitvoer actie en verzameling data

Uitvoer van actie of interventie

Stap in uitvoering van actie/ interventie	Hoe uitgevoerd?	Uitvoerders	Betrokkenen	Wanneer en waar	Opmerkingen
Diversiteit in kaart brengen	Diversiteitsgegevens van inschrijfformulieren gedigitaliseerd. Nationaliteiten van spelers en ouders opgelijst en geteld, grafiek gemaakt van nationaliteit spelers, nationaliteit ouders en diversiteit op basis van manuele naamsherkenning. Tellen van spelers met VT-statuut	Onderzoekers		Digitaliseren in de club kantine op 09-10-2015 Verwerken gegevens later in de maand oktober	Grafieken en tellingen gedeeld met CPLO die deze gegevens voor eigen rapportage en presentaties kunnen gebruiken
Jeugdpartners in de buurt leren kennen	Partnervergaderingen jeugd op Linkeroever bijgewoond	Bibliotheek Elsschot	CPLO, Formaat, Buurtsport, Sikopi, Jeugdinterventie, Jeugddienst Stad, onderzoekers	29-10-2015 in de Bibliotheek Elsschot 26-11-2015 bij Formaat op Linkeroever	Partnervergaderingen gericht op het exploreren van samenwerkingsmogelijkheden
Linkeroever verkennen	Rondwandeling, rondleiding, gesprekken met mensen uit/over de wijk	Onderzoekers	Ouders, jeugdpartners, mensen uit de wijk	Oktober-december 2015 op verschillende plaatsen in de wijk	Om beter te begrijpen in welke wijk CPLO zich bevind en inzicht te krijgen in de betekenis van die plaats

Twee City Parents World Café sessies	Rondetafel sessies met groepjes ouders	Onderzoekers	Ouders, CPLO professionals	18-02-2016 Eerste sessie 03-03-2016 Tweede sessie Beide in kantine van CPLO	Voor de eerste sessie komen zo'n 14 ouders. Voor de tweede sessie komt in eerste instantie bijna niemand. Na aansporing van ouders die bij de training zijn komen er uiteindelijk toch 13 ouders. Opvallend is dat geen van de ouders uit de eerste sessie terug kwam voor de tweede sessie. Twee ouders lieten weten dat ze niet aanwezig konden zijn. Bij beide sessies is de groep ouders zeer divers; zowel moeders als vaders van verschillende origine en er zijn ook een aantal ouders die geen vloeiend Nederlands spreken
Slotfeest	Feest op de club met ouders die eten koken en meebrengen, barbecue, muziek en entertainment	CPLO	Spelers, ouders, onderzoekers	21-05-2016 op de club	Initieel was de bedoeling om samen met de ouders, tijdens de World Café Sessies, tot gezamenlijke organisatie van een evenement te komen. Uiteindelijk hakte de club zelf de knoop door en besloot tot dit slotevenement

Verzameling van data

Stap in data-verzameling	Hoe verzameld?	Uitvoerders	Betrokkenen	Wanneer en waar	Opmerkingen
Gegevens nationaliteit van spelers en hun ouders	Onderdeel van het inschrijfformulier	Professionals CPLO	Ouders	Tijdens inschrijvingen bij de club voor het voetbalseizoen	Deze gegevens waren reeds verzameld door de professionals van CPLO via de inschrijfformulieren. Ze hadden echter zelf

Adressen spelers	Onderdeel van het inschrijfformulier	Professionals CPLO	Ouders	Tijdens inschrijvingen bij de club voor het voetbalseizoen	niet de tijd om deze gegevens te digitaliseren en analyseren
Statuut verhoogde tegemoetkoming	Onderdeel van het inschrijfformulier	Professionals CPLO	Ouders	Tijdens inschrijvingen bij de club voor het voetbalseizoen	
Voorgeschiedenis voetbal op Linkeroever in beeld krijgen	Interviews	Onderzoeker	Interviews met ouders van CPLO die ervaring hebben met de vorige clubs, diversiteitsmanager Stad Antwerpen die diversiteitsmanager was bij VC Linkeroever en CP naar Linkeroever heeft gehaald, directeur Formaat (federatie van Jeugdhuizen in Vlaanderen) Antwerpen die een belangrijke jeugdpartner in de wijk is en samenwerkingsverbanden had met VC Linkeroever.	In november-december 2015, ouders gesproken op de club, diversiteitsmanager in café en directeur Formaat bij Formaat op Linkeroever en tijdens rondleiding door de wijk	
Clubouders	Gesprekken met ouders, notities tijdens oudercomités,	Onderzoekers	Ouders, maatschappelijk werkers	Drie oudercomités in begin van het seizoen, twee World Café sessies in tweede helft seizoen, het slotevenement in	Regelmatig zijn we met ouders in gesprek gegaan, tijdens trainingen, na de oudercomités, gedurende de World Café sessies en tijdens het slotevenement. Van

	World Café sessies en slotevenement			mei en gesprekken gedurende het gehele seizoen	deze gesprekken maakten we notities en we schreven een aantal quotes op. Ook maakten we notities van het verloop van de oudercomités, de World café sessies en het slotevenement

Bijkomende documenten

- Inhoud Ouder World Café sessies: zie bijlagen 2 en 3

Stap 5: dataverwerking

Verwerking van data

Stap in data-verwerking	Hoe verwerkt? (incl. vorm waarin verwerkte data beschikbaar zijn)	Uitvoerders	Betrokkenen	Wanneer	Opmerkingen
Nationaliteitsgegevens spellers en ouders analyseren	Inschrijvingsformulieren verwerkt in excel bestand, nationaliteiten geteld en verwerkt in grafieken (zie 'diversiteit' verder in dit rapport)	Onderzoekers		09-10-2015	
Adressen van spelers in kaart brengen	Kaart gemaakt met daarop de spreiding van spelers in de wijk en rest van de stad	Onderzoekers		September 2015	Gedeeld met CPLO en met jeugdpartner op Linkeroever
Voorgeschiedenis voetbal op Linkeroever	Interviews geanalyseerd en samengevat in kort document	Onderzoeker		December 2015	Document gebruikt voor eigen analyse en gestuurd aan professionals CPLO
Input van de ouders tijdens de World Café sessies	De notities van de onderzoekers en aantekeningen van de ouders op sheets geanalyseerd en overzicht gemaakt van de belangrijkste punten. Inzichten en citaten verwerkt in deel 2 van dit rapport	Onderzoeker	Ouders, maatschappelijk werker	Februari en maart 2016	Uitkomsten van sessies 1 waren leidraad voor inhoud sessie 2. De probleemstellingen van sessie 1 werden grotendeels gedeeld door de ouders in sessie 2 op twee gevallen na. Eén ouder neemt plenair het woord om te laten weten dat er geen problemen zijn en één groep bestaat uit een aantal moeders van spelers van hetzelfde team die wel veel contact met elkaar hebben en regelmatig aanwezig zijn

Slotfeest	Emails rond organisatie slotfeest, observaties en gesprekken met ouders tijdens slotevenement, notities onderzoeker tijdens slotfeest geanalyseerd voor deel 2 van dit rapport, nabespreking slotfeest met maatschappelijk werker	Onderzoeker	Ouders, maatschappelijk werker	Mei 2016	

Bijkomende documenten

- Kort overzicht voetbalgeschiedenis op Linkeroever: zie bijlage 4
- Verslagen City Parents World Café op gemotiveerd verzoek te verkrijgen van de auteurs

Deel II: Resultaten DieGem

Inzichten in solidariteit in diversiteit

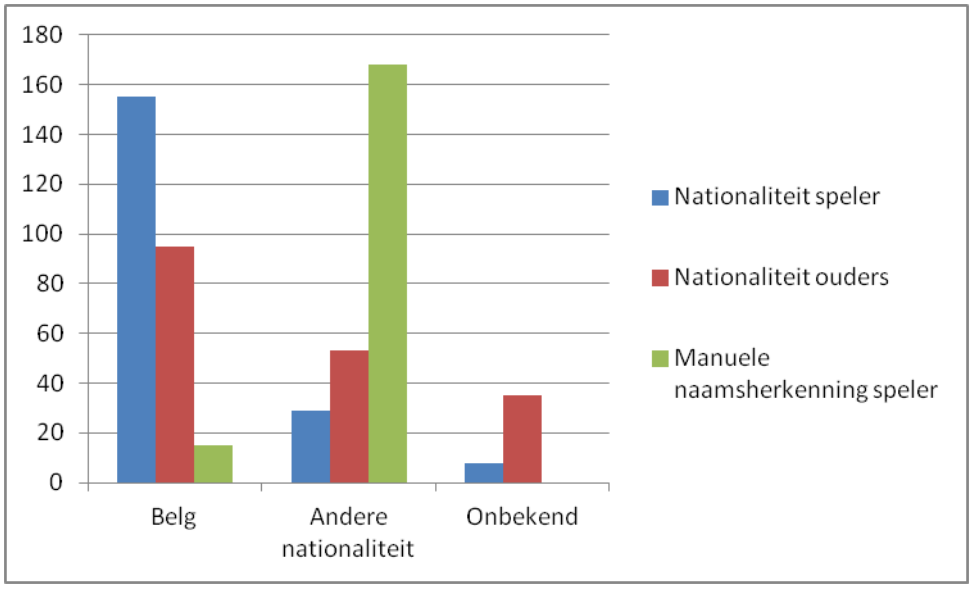
1. Diversiteit

Traditioneel wordt aangenomen dat homogeniteit lotsverbondenheid stimuleert en heterogeniteit dus (minstens) een uitdaging is voor het genereren van solidariteit. In DieGem willen we deze patstelling tussen solidariteit en heterogeniteit doorbreken door te zoeken naar vormen van solidariteit in diversiteit. Hoe kunnen we de diversiteit in deze case beschrijven? Hoe wordt deze diversiteit door de betrokkenen ervaren?

Van de 183 spelers van CPLO hebben 146 de Belgische nationaliteit, 20 een andere nationaliteit en 9 zowel de Belgische als een andere nationaliteit. Van 8 spelers is niet bekend wat hun nationaliteit is. Onder de spelers zijn maar liefst 20 verschillende nationaliteiten: Afghaans, Armeens, Belgisch, Bosnisch, Brits, Congolees, Filipijns, Indiaas, Italiaans, Ivoriaans, Kaap Verdisch, Lets, Marokkaans, Nederlands, Nepalees, Nigeriaans, Portugees, Spaans, Thais en Turks. Bij hun ouders ligt dit aantal nog hoger en zien we 30 verschillende nationaliteiten waarvan 13 andere dan onder de spelers: Afghaans, Armeens, Belgisch, Bosnisch, Brits, Chileens, Congolees, Deens, Frans, Ghanees, Guinees, Indiaas, Italiaans, Ivoriaans, Jordaans, Kaap Verdisch, Kazachs, Lets, Marokkaans, Nederlands, Nepalees, Nigeriaans, Oekraïens, Portugees, Rwandees, Russisch (Tsjetsjeens en Russisch), Sierra Leoons, Surinaams, Thais, en Togolees. Deze lijst kan in werkelijkheid nog langer zijn aangezien van een groot aantal ouders de nationaliteit niet gekend is. De nationaliteitsgegevens zijn samengevat in onderstaande grafiek. In de kolom 'nationaliteit ouders Belg' staan de ouders die beide Belg zijn. In de kolom 'nationaliteit ouders Andere nationaliteit' staan de ouders waarvan één of beide niet Belg zijn.

We voegden ter aanvulling een derde kolom toe op basis van manuele naamsherkenning van de spelers. Op die manier krijgen we zicht op de diversiteit in etnisch-culturele achtergronden, die door de mogelijkheid van Belgische nationaliteitsverwerving niet zomaar afgeleid kan worden uit data over de nationaliteit van de spelers en hun familie. Deze methode wordt vaak gebruikt in bedrijven, waaronder De Lijn, zoals bleek uit het retrospectieve DieGem onderzoek daar (Moris & Spijkers, 2015), door de VDAB (Gevers et al., 2004) en in de Vlaamse stadsmonitor (Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten [VVSG], 2012). We hebben hierbij de namen opgedeeld in 'Belgisch klinkende namen' en 'niet-Belgisch klinkende namen'. Hoewel deze methode tekortkomingen kent dient het in dit onderzoek vooral als aanvulling op de nationaliteitsgegevens.

Grafiek 1: Diversiteit spelers op basis van nationaliteit en naamsherkenning

Deze gegevens laten zien dat CPLO een zeer diverse club is. Niet alleen heeft een groot deel van de spelers een niet-Belgische herkomst, ook is er een grote verscheidenheid aan nationaliteiten onder de spelers en de ouders. De grafiek toont ook hoe verschillend de aantallen zijn afhankelijk van hoe de diversiteit gemeten is; nationaliteit speler, nationaliteit ouders en naamsherkenning. Er is bewust gekozen deze drie verschillende manieren samen te brengen om een beter totaal beeld te kunnen geven. Het merendeel van de spelers heeft de Belgische nationaliteit én een niet-Belgische herkomst. Hoewel zij een mooi voorbeeld zijn van etnisch-culturele diversiteit onder Belgen en van de superdiverse samenleving moeten we er rekening mee houden dat ze in de praktijk niet altijd en overal door iedereen gezien zullen worden als Belg. Een Belgische ouder met Belgische roots bevestigd dit: *"Het maakt niet uit wat je nationaliteit is, mensen behandelen je nog steeds op basis van hoe je eruit ziet"*.
Om zicht te krijgen op de sociaaleconomische diversiteit van de gezinnen bestudeerden we of de spelers het zogeheten 'verhoogde tegemoetkoming'-statuut hebben. Dit VT-statuut duidt op een laag inkomen. Van de 183 spelers hebben 100 het VT-statuut, 38 hebben dat statuut niet, 2 spelers hebben geen papieren en van 43 spelers is onbekend of ze wel of niet het VT-statuut hebben. De schatting van de club zelf is dat ongeveer 80 procent van de spelers van CPLO een VT-statuut heeft. Dit betekent dat de overgrote meerderheid van de spelers uit arme gezinnen komt.

Tijdens de eerste World Café sessie gaf een aantal ouders aan dat het multiculturele aspect van de club voor hen een meerwaarde is. Zij vinden dit belangrijk voor hun kinderen en/of interessant. De inclusieve visie en expliciete keuze voor etnisch-culturele diversiteit bij CPLO wordt door een aantal ouders dan ook genoemd als een reden om voor deze club te kiezen in plaats van voor een 'witte' club, waar racisme en discriminatie een risico vormen. Andere ouders vertellen dat ze pas meerwaarde in de diversiteit begonnen te zien na voor de club gekozen te hebben. Zoals een vader van Marokkaanse origine wiens zoon vroeg: *'Papa, waarom heb jij geen zwarte vrienden? Ik heb er toch veel?'* Waarop hij besefte dat zijn aanwezigheid in de club mogelijkheid bood om nieuwe vrienden te maken van een andere origine.

De diversiteit onder de ouders heeft invloed op de communicatie van de club naar de ouders toe. Niet alle ouders spreken bijvoorbeeld Nederlands. Tijdens de oudercomités was vaak vertaling nodig. Dit gebeurde door de professionals van City Pirates, door ouders of door kinderen naar de ouders toe. Ook hebben veel ouders geen toegang tot internet. Hierdoor kunnen zij de website van CPLO niet raadplegen, waarop informatie omtrent trainingen, afgelastingen en activiteiten staat. In het begin van het seizoen zoeken de professionals dan ook hard naar manieren om te communiceren met de ouders. Via de telefoon bereiken ze de meeste ouders, maar dit is erg tijdrovend. Later in het seizoen is een sms-systeem ontwikkeld waardoor ouders per gecentraliseerde sms op de hoogte gebracht worden van bijvoorbeeld geannuleerde trainingen. Opvallend genoeg benoemen de ouders tijdens de World Café sessies taalverschillen niet als drempel in communicatie met de club of met andere ouders. De ouders die op de sessies aanwezig waren spraken niet allemaal even vloeiend Nederlands, maar dit leek nog voor hen, nog voor de andere ouders in de groep een probleem. Tijdens de eerste sessie werd in één van de drie groepen Frans gesproken en in de andere twee Nederlands. Bij de tweede sessie spraken alle groepen Nederlands met elkaar.

2. Interpersoonlijke praktijken van solidariteit

Onder solidariteit verstaan we de bereidheid om met elkaar te delen en te herverdelen vanuit een gevoel van lotsverbondenheid en loyaliteit. We kunnen materiële middelen delen, maar ook immateriële zaken zoals tijd, ruimte en identiteit. We zoeken naar nieuwe vormen van solidariteit waar mensen van verschillende afkomst in elkaars nabijheid toeven en zich engageren in interpersoonlijke praktijken. Welke interpersoonlijke praktijken van solidariteit zijn in deze case significant?

CPLO is een relatief nieuwe werking. Het actie-onderzoek vond plaats tijdens hun tweede seizoen en het spelersaantal was daarin ten opzichte van hun eerste seizoen met ongeveer 100 gegroeid. Dit betekent dat er veel nieuwe ouders bij de club waren die elkaar niet kenden, maar ook de club niet kenden. Gebrek aan ontmoeting met elkaar en kennis over het belang van club-ouders lijken de ontwikkeling van solidariteit in de weg te staan. Het actieonderzoek zet dan ook expliciet in op het organiseren van ontmoetingsmomenten tussen ouders en een reflectie met hen op gang brengen over wat hun rol van club-ouder kan inhouden. Hoewel de club nood heeft aan de vrijwillige inzet van ouders voelen veel ouders zich niet betrokken bij de club. Een moeder vertelt na afloop van een oudercomité dat ze voetballen zag als de hobby van haar kind en zich niet realiseerde dat ze door de inschrijving van haar kind zelf club-ouder werd en ook een rol kreeg binnen de club. Tijdens de oudercomités blijkt dat voor meer ouders de verwachtingen van de club naar hen toe niet duidelijk zijn. Als CPLO aangeeft dat het goed zou zijn als ouders komen supporteren tijdens training en wedstrijden reageert een moeder verbaasd. Bij de basketbalclub van haar kind mogen de ouders niet aanwezig zijn bij training. Ouders voelen zich vaak niet persoonlijk betrokken en zijn dan ook niet aanwezig. Dit komt soms door gebrek aan kennis wat er van ze verwacht wordt en soms doordat ze simpelweg andere keuzes maken en bijvoorbeeld iets voor zichzelf doen tijdens de trainingen. Maar in andere gevallen is de mogelijkheid die ouders hebben om solidair te zijn met elkaar en/of de club er niet. Dit komt duidelijk naar voren bij het vervoer naar wedstrijden. Veel ouders beschikken niet over een auto of hebben andere verplichtingen waardoor zij niet mee kunnen helpen de spelers op de juiste locatie te brengen:

> *"De ideale voetbalpapa moet natuurlijk nooit werken in het weekend. Als ik kon dan zou ik veel meer doen voor mijn zoontje zijn ploeg, zoals hij [wijst naar vriend], maar dat gaat dus niet, dat is spijtig."* (vader tijdens World Café sessie)

Tijdens de oudercomités aan het begin van het seizoen wordt onvrede geuit door ouders die wel rijden. Zij willen dit graag doen, maar willen wel dat andere ouders ook deze verantwoordelijkheid op zich nemen. De club stelt voor dat ouders die rijden naar de wedstrijden gecompenseerd worden voor benzine door meerijdende spelers twee euro te laten betalen. Dit idee stuit direct op veel verzet van de ouders die reeds kinderen mee nemen naar wedstrijden:

> *"Ik neem dat sowieso niet aan. Ik vind het niet meer dan normaal om andere spelers mee te laten rijden en ik wil daar geen geld voor aannemen"* (vader op oudercomité)

In dit voorbeeld willen ouders zich inzetten voor de club, door te helpen met vervoer, en willen zij daar geen financiële vergoeding voor. Een vergelijkbare redenering komt ook duidelijk naar voren tijdens het slotevenement. Er werd aan ouders gevraagd om iets te koken en dat mee te brengen naar het slotevenement. Zoals eerder genoemd hebben veel ouders echter een (zeer) laag inkomen. Om de

financiële barrière weg te nemen konden ouders hun onkosten voor de boodschappen vergoed krijgen wanneer zij het boodschappenbonnetje meebrachten. Op die manier wordt de investering die van de ouders werd gevraagd beperkt tot tijd en moeite. Uiteindelijk brachten slechts 3 van de 10 ouders die iets koken voor het slotevenement een bonnetje binnen. Het merendeel ziet hun bijdrage als 'iets doen voor de club' en wil dit graag vrijwillig doen. De kokende ouders voor het slotevenement zijn een mooi voorbeeld van solidariteit in diversiteit. De 10 ouders die eten meebrachten hadden bijna allemaal een andere herkomst en staken tijd, moeite en geld in het maken van de gerechten om iets te doen voor de club en hun sociale activiteit te ondersteunen. Bovendien kwamen zij samen tijdens het slotevenement en bleven daar gedurende de hele middag. Toch is de groep ouders die een bijdrage leverden en aanwezig was klein in verhouding met het totaal aantal clubouders. Een aantal zal, net als bij het vervoersprobleem, andere verplichtingen hebben gehad, maar er zal waarschijnlijk ook een aantal zijn dat de mogelijkheid had om er bij te zijn, maar er voor koos om niet te komen.

Er zijn ook praktijken van solidariteit vanuit de club naar de ouders toe. Die zitten voornamelijk in de acties van de sociale werking van de club die stoelt op het sociaal project van de club zoals uitgebreid beschreven in het retrospectieve onderzoeksrapport (Spijkers & Moris, 2015). Bij CPLO werden er bijvoorbeeld twee keer per week huiswerkklassen georganiseerd waarin spelers begeleiding bij hun huiswerk kunnen krijgen. Gedurende de examenperiode konden spelers dagelijks op de club terecht voor ondersteuning bij de voorbereiding van hun examens, inclusief voetbalpauze. Daarnaast onderhoudt de maatschappelijk werker contact met de scholen waar de spelers naar toe gaan. Voor veel ouders is dit omkaderend aanbod van de club belangrijk. Vooral de aandacht voor school en huiswerkbegeleiding worden gezien als troeven. Een aantal ouders kozen specifiek voor deze club omwille van dit aanbod en komen hiervoor speciaal uit andere wijken. De nood aan huiswerk- en studiebegeleiding blijkt sterk te leven in sommige gezinnen, alsmede de zorg om een passionele hobby niet in de weg te laten staan voor studies. Een ander aspect van de sociale werking van de club zijn de huisbezoeken. In eerste instantie bezocht de maatschappelijk werker alle gezinnen één keer, om kennis te maken, de gezinssituatie te leren kennen en te vertellen dat ouders altijd bij de maatschappelijk werker terecht kunnen, ook los van het voetbal gebeuren. Vervolgens is er met een stuk of zeven gezinnen een langer begeleidingstraject opgestart, waarbij de maatschappelijk werker regelmatig langs is gegaan en specifieke hulp heeft geboden bij problemen. Voorbeelden zijn hulp bij lezen, bellen met instanties omtrent wonen of financiële zaken en de ouders begeleiden naar het OCMW.

3. Bronnen van solidariteit

3.1. Interdependentie als (ontbrekende) bron van solidariteit

Het cement dat een samenleving bij elkaar houdt, bestaat in deze visie uit het feit dat mensen er zich bewust van zijn dat ze van elkaar afhankelijk zijn door de doorgedreven arbeidsverdeling. Solidariteit groeit dan uit de nood aan interactie en coöperatie in een context van wederzijdse afhankelijkheid.

Bij CLPO is een duidelijke nood aan interdependentie als bron van solidariteit wanneer het gaat over het vervoer van de spelers naar uitwedstrijden. Ouders van spelers van eenzelfde team zouden er in principe met elkaar voor moeten zorgen dat iedereen op tijd op de wedstrijdvelden aanwezig is. Tijdens het oudercomité aan het begin van het seizoen is er al een groep ouders die zich hiervoor inzet. Er heerst enige onvrede in de groep dat andere ouders zich niet mee inzetten. Dit blijkt voornamelijk te maken te hebben met onvermogen van andere ouders om dit te doen. De maatschappelijk werkers hebben geïnventariseerd hoeveel ouders over een auto beschikken en daaruit bleek dat veel gezinnen geen auto hebben. Daarnaast hebben veel ouders andere verplichtingen waardoor ze de tijd niet hebben om in te staan voor het vervoer. Zij werken in het weekend of hebben zorg voor andere kinderen. Tijdens de World Café sessies wordt het vervoer naar wedstrijden in verschillende groepen gekozen als probleem waar een oplossing voor moet komen. In deze sessies overheerst het begrip dat andere ouders niet kunnen rijden en wordt de oplossing van het probleem buiten de ouders gezocht. Ze overwegen de opties dat trainers chauffeur zijn en dat de club het vervoer in handen neemt en concluderen dat er vooral geld voor nodig is. Ze zijn het er roerend over eens dat de voetbalbond helemaal geen rekening kan of wil houden met deze problemen. De onderzoeker suggereert oplossingen op een hoger niveau en schetst een utopisch beeld van een reorganisatie van de wedstrijdlocaties waarbij de Voetbalbond rekening zou houden met beperkte vervoersmogelijkheden van spelers door wedstrijdlocaties toe te wijzen die bereikbaar zijn met openbaar vervoer. Er kwam geen respons van de ouders op deze suggestie. Wellicht voelde het in vraag stellen van de structurele organisatie van voetbalwedstrijden als een brug te ver.

3.2. Gedeelde waarden en normen

Volgens deze visie is solidariteit geworteld in een collectief bewustzijn. Het gevoel van deel uit te maken van een culturele gemeenschap met gedeelde waarden en normen schept een solidariteit tussen hen die wederzijds gericht zijn op die gemeenschappelijke waarden en normen.

City Pirates vertrekt vanuit een duidelijke visie met betrekking tot waarden en normen als bron van solidariteit in diversiteit. In hun sociaal project besteden ze dan ook expliciet aandacht aan het overdragen van hun waarden en normen aan de spelers (zie Spijkers & Moris, 2015 voor een uitgebreide beschrijving). Uit de gesprekken met ouders blijkt dat zij deze waarden en normen belangrijk vinden en sommigen kiezen bewust voor CPLO om hun kinderen diezelfde waarden en normen mee te geven. Dit gaat onder andere over diversiteit, maar ook over gedrag (zoals discipline en respectvol met anderen omgaan) en over het belang dat CPLO hecht aan school. Tijdens het eerste World Café noemen ouders de aandacht voor school en huistaakbegeleiding als belangrijke troeven van de club. Dit was voor een aantal ouders de reden om hun kind in te schrijven bij City Pirates, ook wanneer er andere voetbalclubs dichter bij huis waren. Sommige ouders vrezen dat de hobby van hun

kind het schoolwerk in de weg staat. Dat de club niet enkel inzet op voetbal maar spelers ook meegeeft wat de waarde van educatie is en hen daarin begeleidt wordt door ouders als belangrijk ervaren

> *"Ik wist niet meer wat ik met mijn zoon aan moest. Het ging niet goed op school. Ik was wanhopig. City Pirates heeft ons erg geholpen. Ze doen niet het minimale, ze doen veel meer dan enkel hun werk, ze hebben een passie om de kinderen te helpen. Nu gaat het goed" (moeder in gesprek met onderzoeker)*

Doordat de ouders achter het sociaal project van City Pirates staan en zien wat de club voor hun kinderen betekent, willen ze graag iets terug doen. Dit blijkt bijvoorbeeld wanneer de club aanbied om de onkosten voor het gekookte eten voor het slotevenement te vergoeden. De meeste ouders die iets kookten willen hier niets van weten. Ze argumenteren dat de club veel voor hen en hun kinderen betekend heeft en dat ze op deze manier iets terug kunnen doen. Een ander voorbeeld is een moeder die haar kind iedere dag een doos koekjes mee om uit te delen bij de begeleiding die de club geeft in examentijd als dankbaarheid dat de club dit voor haar zoon doet. Het blijft echter wel een minderheid van de ouders die 'iets terug doen' voor de club, het merendeel is (nog) niet betrokken bij de club.

3.2. Ontmoeting

Volgens deze benadering ontstaan informele vormen van solidariteit uit toevallige kleine ontmoetingen. Door interactie en dialoog leren mensen elkaar beter kennen en begrijpen en groeit de tolerantie in de samenleving.

Gedurende het actie-onderzoek waren er verschillende ontmoetingsmomenten voor ouders. We onderscheiden hier ontmoeting tijdens training, bij de oudercomités, bij de World Café sessies en op het slotfeest.

Tijdens training

Spelers trainen twee keer per week op vaste dagen die verschillen per team. In principe ontmoeten ouders van spelers elkaar dus tijdens training als hun kinderen op dezelfde dag trainen. In praktijk blijkt het aantal ouders dat aanwezig is bij trainingen laag. Vooral bij de oudere spelers zijn nauwelijks ouders aanwezig. Bij jongere spelers zijn wel wat meer ouders aan de zijlijn te vinden. In het World Café blijkt dan ook dat het probleem dat aangehaald werd in sessie 1 dat ouders elkaar niet kennen niet gedeeld wordt door één van de groepen. Die groep geeft aan wel veel andere ouders te kennen en ook vaak bij trainingen te zijn. Hun situatie wordt door de andere genuanceerd dat zij eerder een uitzondering zijn en dat dit voor veel ouders, vooral die van oudere spelers, niet zo is. De plaatsen waar ouders de training kunnen volgen zijn gedurende dit seizoen bovendien weinig aantrekkelijk. Er zijn geen tribunes en er is geen droge plaats om te supporteren wanneer het regent. De ruimte die dienst doet als kantine wordt tevens gebruikt als kantoor en biedt enkel zicht op een deel van de velden. De ouders die in de kantine aanwezig zijn zitten alleen of in kleine groepjes. Gesprekken gaan over het voetbal, over hun kinderen of zijn meer praktisch van aard. Zo komt bijvoorbeeld een vader de kantine binnen die iedereen met 'goedendag' begroet en vervolgens in het Frans een gesprek aangaat met een andere vader. Hij werpt een blik op het bord met mededelingen en trekt een wenkbrauw op. Hij begrijp de aankondiging met veranderde data omwille van een vakantieperiode niet helemaal. De andere vader begint in het Frans het briefje te vertalen en legt uit waar het over gaat. De taaldiversiteit geeft in dit voorbeeld aanleiding tot het helpen van elkaar.

Oudercomités

De oudercomités worden door de club georganiseerd om kennis te maken met de ouders en informatie te verstrekken over de club en de gang van zaken. Ze organiseren maandelijks een oudercomité in de eerste drie maanden van hun voetbalseizoen. Op de comités is iedere keer een zeer diverse groep ouders aanwezig; moeders en vader van verschillende herkomst. Een aantal was in het eerste seizoen al bij de club en een aantal is nieuw. Ook is er een grote taaldiversiteit. Het merendeel spreekt Nederlands, een aantal beperkt Nederlands en nog een aantal niet of nauwelijks Nederlands. Zo nu en dan vertalen de professionals wat ze zeggen in het Frans. Daarnaast vertalen ouders voor elkaar en hebben sommigen hun kinderen mee die voor vertaling zorgen. Gedurende de oudercomités is het contact vooral gericht op uitwisseling tussen de club enerzijds en de ouders anderzijds. Ouders die naast elkaar zitten wisselen wel kort met elkaar uit over wat er gezegd wordt of vertalen voor elkaar. Na afloop blijven sommige ouders wat langer en praten met elkaar in kleine groepjes. Dit zijn niet altijd groepjes ouders die elkaar daarvoor ook al kenden en ze zijn ook niet verdeeld op basis van herkomst of taal. De gesprekken gaan over wat er gezegd is, maar ook over andere zaken. Zo fantaseert een groepjes moeders na een van de comités over het vormen van een team met elkaar voor een toernooitje.

World Café sessies met ouders

Dit actieonderzoek zette in op ontmoeting tussen ouders onderling. Uit verkennende gesprekken met ouders kwam dat veel ouders niemand kennen bij de club en behoefte hebben aan activiteiten waarbij ze samen kunnen komen en elkaar kunnen ontmoeten. Met het actieonderzoek is geprobeerd om ouders samen te brengen, kennis met elkaar te laten maken, met elkaar na te laten denken over hun rol bij de club en wat hun ideale club is en om gezamenlijk een sociaal evenement te organiseren. Er was een grote mate van diversiteit onder de ouders die aanwezig waren bij de World Café sessies. Wederom spraken ook niet alle ouders even goed Nederlands, maar de meeste goed genoeg om de sessies in het Nederlands te houden. In de eerste sessie sprak één groep in het Frans en in de tweede sessie spraken ze allen Nederlands met elkaar. Uit de eerste sessie kwam de behoefte om elkaar te ontmoeten opnieuw naar voren. Ouders spraken over een beginfase, waarin ze elkaar nog niet goed kennen en waarin weinig mogelijkheid is om elkaar te leren kennen. Ze zijn er verder wel van overtuigd dat die kennismaking met elkaar mettertijd zal komen en dat de club hier een grote rol in kan spelen door goede banden tussen ouders te ondersteunen en stimuleren. Er worden drie concrete voorbeelden gegeven hoe de club dit kan doen: 1) Een grotere en meer comfortabele kantine als ontmoetingsruimte, 2) activiteiten of evenementen waarop men kan samenkomen, en 3) verlichte, droge en aangename plekken om te supporteren tijdens training en wedstrijden. Als evaluatie van de sessies gaven ouders aan dat het goed was dit dergelijke ouderbijeenkomsten georganiseerd worden. Wel werd duidelijk dat het initiatief tot ontmoeten vanuit de club moet komen. Ouders benutten dit moment ook om elkaar wat beter te leren kennen. In een van de groepen beantwoorden de ouders initieel vooral vragen, maar na afloop van het World Café gaan ze met elkaar in gesprek en blijven ze nog zeker een half uur zitten praten. Ze vragen bijvoorbeeld aan elkaar waar ze vandaan komen en dit leidt tot gesprekken over de landen van herkomst. Bij het tweede World Café is er meer onderscheid tussen de verschillende groepen. De groep die het makkelijkst door de vragen heen gaat en oplossingen vind is een groep moeders die elkaar al goed kennen doordat hun kinderen in hetzelfde team spelen en ze regelmatig met elkaar supporteren. Een vader onderbreekt de onderzoeker bij de inleiding, wanneer het gaat over problemen die in de eerste sessie geïdentificeerd zijn. Hij spreekt dit tegen en maakt er een publiek moment van om te zeggen dat er geen problemen zijn. Een aantal

andere ouders vallen hem bij. Ze lijken het belangrijk te vinden dat er een positief beeld van de club wordt geschetst en wijten de eerder genoemde problemen aan de opstartfase.

Slotfeest

In eerste instantie was het idee om in de World Café sessies met de ouders tot een gezamenlijke organisatie van een evenement te komen. Echter, na de eerste sessie was het vertrouwen dat we hier een groep ouders voor konden warm maken gedaald. Op hun wekelijkse vergadering met het bestuur besloten de professionals van CPLO dan ook om vanuit de club een slotfeest te organiseren. Ondanks de herhaaldelijke wens van een groep ouders dat er een evenement georganiseerd moest worden, was de opkomst van ouders bij het slotfeest relatief laag. Naast een 10tal ouders die iets gekookt hadden waren maar enkele ouders aanwezig. Onder hen was wel een grote mate van diversiteit en zoals eerder aangehaald was het feit dat ze zich via het koken en meebrengen van gerechten in hadden gezet een mooi voorbeeld van solidariteit. De ouders die gekookt hadden zaten met hun gerechten achter een tafel en gingen langs bij elkaar om van elkaars gerechten te proeven. Een vader ging bij iedereen langs met koekjes die zijn vrouw gemaakt had. Ouders praatten over het algemeen kort met elkaar. Er waren verder een stuk of 40 spelers op het slotfeest en een aantal andere betrokkenen (waaronder bestuur, trainers, vrienden van een ouder, huiswerk begeleider). Eén van de redenen voor de relatief lage opkomst van ouders kan zijn dat het slotevenement pas plaatsvond enkele weken na het voetbalseizoen. De contacten met de ouders waren daardoor al gestopt en de communicatie over het slotfeest was dan ook nauwelijks face-to-face kunnen verlopen. De ervaring van de maatschappelijk werker leert dat het beter werkt om de ouders persoonlijk aan te spreken. Voor het betrekken van ouders lijkt de continuïteit en de persoonlijkheid van het contact een belangrijke factor.

4. Plaats

DieGem werkt met de hypothese dat nieuwe vormen van solidariteit ontstaan uit praktijken op concrete plaatsen waar mensen van heel verscheiden culturele achtergronden (al dan niet gedwongen) nabij zijn. Op welke manier stimuleert plaats het ontstaan van innovatieve praktijken van solidariteit in diversiteit?

CPLO en Linkeroever

City Pirates mag dan relatief nieuw zijn op Linkeroever, de wijk kent een langere voetbalvoorgeschiedenis. Die loopt van de gouden jaren bij Sint-Anneke Sport, via fusie met Sparta Linkeroever en naamsverandering naar VC Linkeroever naar het uiteindelijke faillissement van VC Linkeroever in 2014. Een ouder die alle veranderingen meemaakte verteld met nostalgie over de jaren van Sint-Anneke sport en het bloeiende verenigingsleven in die periode. De club fuseerde en de problemen groeiden. Ze kwamen in financiële problemen en hadden te maken met een groeiende diversiteit. Ook vertrokken vooral veel blanke (middenklasse) spelers naar clubs als Burcht en Zwijndrecht en groeide het aantal spelers uit maatschappelijk kwetsbare gezinnen. Ze wisten niet goed hoe ze met die diversiteit om moesten gaan en kregen via een project van de Stad Antwerpen een diversiteitsmanager. De financiële problemen bleker echter te groot en in 2014 werd de club failliet verklaard.

Op vraag van de Stad Antwerpen is City Pirates naar Linkeroever gekomen en daar met haar werking gestart. Sommige ouders in de wijk koesteren nostalgische gevoelens ten aanzien van Sint-Anneke Sport wat maakt dat ze weinig vertrouwen hebben in nieuwe initiatieven. Linkeroever is echter een wijk met veel kinderen en de behoefte aan voetbalaanbod is dan ook groot. Inschrijvingen bij CPLO gaan snel en ze breidden uit van 85 spelers in het eerste jaar naar 183 in het tweede jaar. Van de 183 spelers in het tweede seizoen wonen er 115 op Linkeroever. Op onderstaande kaart is de spreiding van de spelers van CPLO in de stad te zien. Een groot deel van de spelers van CPLO die niet uit Linkeroever komen wonen in Antwerpen Noord. Uit de World Café sessies blijkt de bereikbaarheid van de club voor veel ouders het eerste argument om voor CPLO te kiezen. Ze wonen in de buurt of kunnen er makkelijk komen. Antwerpen Noord lijkt misschien ver weg, maar via de Waaslandtunnel is de Charles de Costerlaan maar één busstop van het Sint-Jansplein in Antwerpen Noord verwijderd (zie bus pictogram op de kaart). Ook CP Merksem heeft veel spelers uit wijken als Antwerpen Noord, Borgerhout en Deurne.

Zoals in het retrospectieve rapport beschreven heeft dit deels te maken met de inclusieve werking van CP en discriminerende praktijken bij andere voetbalclubs ten aanzien van spelers uit deze diverse wijken (Spijkers & Moris, 2015). Ook een aantal ouders bij CPLO geeft op het World Café aan dat de sociale en inclusieve insteek van CP voor hun een reden is geweest om voor deze club te kiezen. Dat ouders die dichter bij Merksem dan bij Linkeroever wonen voor CPLO en niet voor CP Merksem kozen kan te maken hebben met beschikbaarheid van plaatsen in de teams. Doordat CPLO sterk groeide ten opzichte van hun eerste seizoen waren er voor het tweede seizoen veel plaatsen beschikbaar voor nieuwe spelers terwijl in Merksem voor veel teams wachtlijsten bestaan. Een aantal spelers speelden ook al bij de vorige club op Linkeroever. Voor hun ouders is vooral de locatie van de voetbalclub belangrijk. Wie de club runt speelt een kleinere rol voor hen. Een aantal ouders ziet de club ook als manier om meer ingebed te raken in de buurt en contacten op te doen met anderen in de buurt. Een moeder vertelt tijdens een World Café sessie dat zij een buurtgenoot heeft leren kennen bij CPLO en

dat zij elkaar nu ondersteunen bij de opvang van hun kinderen: *"Zonder de club hadden we elkaar niet gevonden misschien"*

Figuur 2: Spreiding spelers CPLO in Antwerpen

Copyright © 2015, BatchGeo LLC

De Charles de Costerlaan is een drukke weg die een belangrijke rol speelt in de wijk. De meeste jeugdorganisaties bevinden zich aan één kant van deze weg. Op onderstaande kaart is deze kant aangegeven met 'Chicago', naar het woonblok dat zich hier bevindt. Deze organisaties ondervinden dat ze met hun aanbod van sport en culturele activiteiten nauwelijks kinderen en jongeren bereiken van de andere kant van de Charles de Costerlaan, in figuur 3 aangegeven als 'ABC', naar de blokken aan deze zijde van de weg. Op de vergaderingen van jeugdpartners op Linkeroever is dit dan ook een punt van aandacht en zoeken ze gezamenlijk naar manieren om ook de jeugd aan de ABC kant te bereiken in hun aanbod. Een aantal obstakels om jeugd aan de 'andere kant' te bereiken zijn: gebrek aan aanwezigheid en contacten aan de ABC-kant, geen bewoners- of buurtgroepen aan de ABC-kant, verschil in beheer van de woningen en de geografische ligging. Voor veel kinderen en jongeren blijkt het oversteken van de Charles de Costerlaan een barrière. De weg scheidt de buurt zowel fysiek als gevoelsmatig in twee delen. Echter, kijkend naar figuur 2 blijkt dat CPLO, in tegenstelling tot andere jeugdpartners en sportinitiatieven aan de Chicago kant van de weg, wel degelijk spelers bereikt van beide kanten van de Charles de Costerlaan. Wellicht speelt hierbij een rol dat CPLO zelf verderop aan de Charles de Costerlaan ligt (zie voetbal in figuur 3) en niet direct aan de ABC of aan de Chicago kant.

Figuur 3: Ligging ten opzichte van Charles de Costerlaan

Map data ©2016 Google

De club zelf en faciliteiten

Na het faillissement van VC Linkeroever maakte de Stad Antwerpen er zaak van zo snel mogelijk een nieuw voetbalaanbod te realiseren in de wijk. Hierdoor ging CPLO al van start nog voordat de terreinen aan de Charles de Costerlaan beschikbaar waren. Voor het tweede seizoen was het de Stad gelukt om de terreinen in concessie te nemen en kon CPLO haar intrede nemen. Echter, de terreinen waren verre van gebruiksklaar. De gebouwen verkeerden in zeer slechte staat en waren tijdens de leegstand slachtoffer geworden van vandalisme. Dit had tot gevolg dat in het begin van het voetbalseizoen maar twee ruimtes gebruikt konden worden: de kleedkamers en een kleine ruimte bij binnenkomst op het terrein. De overige gebouwen hadden lekkende daken, geen elektriciteit en werden onveilig verklaard. De kleine ruimte die beschikbaar was deed derhalve dienst als kantine, kantoor voor de professionals, ruimte voor huiswerkbegeleiding, vergaderruimte en enige toiletruimte. Figuur 4 laat verschillende invullingen van deze ruimte zien.

Figuur 4: Ruimtegebrek bij CPLO

De ruimte had bovendien geen verwarming en de deur kon niet volledig dicht. Er waren plannen om de andere gebouwen op te knappen en gebruiksklaar te maken, maar die plannen kwamen maar

moeizaam tot stand omwille van bouw- en financieringsafspraken. Pas tegen de tweede helft van het seizoen kwam er een kleine ruimte bij die dienst kon doen als kantoor, waardoor de professionals niet meer in de kantine hoefden te werken en kwamen er nieuwe toiletten achter de velden. Daarnaast waren er geen tribunes langs de velden waar de ouders konden supporteren. Tribunes die er ooit stonden waren slecht onderhouden en voldeden niet meer aan de veiligheidseisen waardoor ze afgebroken waren. Pas na het tweede voetbalseizoen werd begonnen met de bouw van nieuwe tribunes.

Gezien de staat van de gebouwen en terreinen op het moment dat CPLO haar intrede deed is het begrijpelijk dat het tijd kost om alles opnieuw op te bouwen, maar het gebrek aan faciliteiten heeft de opstart van de club moeilijker gemaakt. De kantine zou normaliter een plek moeten zijn die gezellig is, waar mensen samenkomen en ook waar de club inkomsten kan genereren. Doordat de kantine nu tevens dienst deed als kantoor en huiswerkruimte was de sfeer er totaal anders en was het minder aantrekkelijk voor ouders en spelers om er te komen. Zoals eerder beschreven gaven de ouders tijdens de World Café sessie een aantal manieren waarop de club ontmoeting kan stimuleren en faciliteren. Twee van de drie zaken die zij noemen gaan direct over de plaats: een gezelligere kantine en droge, verlichte ruimte om te supporteren. Beide ontbraken, maar kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het gemeenschapsgevoel bij de club. CPLO zal door blijven werken aan het verbeteren van de ontmoetingsplekken op de terreinen. Bij start van het derde seizoen, en dus na het actieonderzoek, zijn er reeds een aantal stappen gezet. Zo is er een afgewerkte kantine met *wifi* en een tribune langs de velden. Een van de ambities is ook om een soort gemeenschapscentrum te worden dat een veilige en aantrekkelijke plaats is voor jongeren uit de wijk.

5. Leerprocessen

Leerprocessen op niveau van de betrokkenen (professionals en deelnemers) spelen een rol bij het tot stand komen van nieuwe vormen van solidariteit in diversiteit.

Wat kinderen leren bij de club wordt door veel ouders als waardevol gezien. Ouders noemden onder andere sportiviteit, discipline, doorzettingsvermogen, samen spelen en assertiviteit als zaken die hun kinderen leren bij CPLO. Ook de aandacht van de club voor school en huiswerk werd door ouders benoemd als belangrijk. Hierdoor leren hun kinderen dat deze zaken belangrijk zijn, ook al ze hun vrije tijd willen steken in voetbal. De club wordt door ouders dan ook gezien als een leerrijke omgeving, op veel verschillende vlakken zoals een vader hier vertelt:

> "*De kinderen moeten inpakken, hun schoenen proper maken, douchen na de wedstrijd, ze komen hier en daar … ze leren veel van die kleine dingen, dat is allemaal leren*"

Op het tweede oudercomité, aan het begin van het seizoen, stelt de voorzitter dat de club een voorbeeld moet zijn met betrekking tot diversiteit. Racisme en discriminatie komen regelmatig voor in contacten met andere clubs. CPLO roept de ouders op om niet in te gaan op wat er geroepen of gezegd wordt, er boven te staan en zo een voorbeeld te stellen. Sommige ouders zijn het hier niet mee eens, ze vinden dat ze er wel iets van moeten zeggen en geven aan dat het stress bij hun kinderen veroorzaakt. Daarnaast blijkt dat de trainers niet altijd goed omgaan met dergelijke situaties. De voorzitter benadrukt dat het een leerproces is:

> *"Het is een proces niet enkel van voetbal, maar van mensen. We zijn mensen"*

Bij CPLO komen vooral een normerende en een verbindende dynamiek naar voren tijdens het actieonderzoek. De normerende dynamiek komt niet enkel vanuit de club, die een sterke visie heeft omtrent waarden en normen die hun spelers moeten nastreven, maar ook vanuit de ouders die een normerende verantwoordelijkheid leggen bij de club. Bij de World Café sessies vinden ouders dat de club de ouders moet blijven vragen om te komen supporteren tijdens trainingen en wedstrijden, al tonen ze ook begrip voor het feit dat ouders vaak andere verplichtingen hebben. Bovendien verwachten zij dat spelers en ouders zich aan de regels van de club houden en dat de club hier streng op toe ziet. Een irritatiepunt is dat sommige ouders niet doorgeven dat hun kind niet aanwezig zal zijn. Ze vinden dat de club hier streng moet optreden en desnoods de spelers moet schorsen om zo druk te leggen op de ouders om afwezigheden door te geven. In het actieonderzoek lijken de ouders de sterk normerende dynamiek bij City Pirates (zie ook Spijkers & Moris, 2015) dus eerder toe te juichen dan af te wijzen. Zij delen de normen en waarden die de club over probeert te brengen op hun spelers en vinden dat niet enkel de spelers, maar ook de ouders verantwoordelijk zijn voor het naleven daarvan.

Naast de normerende dynamiek is ook de verbindende dynamiek duidelijk aanwezig. Dit uit zich mooi in een speech van de voorzitter tijdens het oudercomité: "*leren samenleven, daar draait het om*" . Dit heeft betrekking op de spelers, maar ook op de ouders en andere mensen uit de buurt. Ze willen een gemeenschapsgevoel creëren en een club zijn waar iedereen terecht kan, jong en oud. De ambities reiken verder dan de muren van de club. Ook met mensen in de buurt wil CPLO een verbinding aangaan. Zo is een groep spelers twee maal op bezoek gegaan bij de bewoners van het woonzorgcentrum op Linkeroever om met hen te knutselen. De verbindende dynamiek komt ook tot uiting in het slotfeest en in de huisbezoeken die gedaan zijn waarbij de club een helpende hand biedt

aan maatschappelijk kwetsbare ouders. Het actieonderzoek zette in op het vormen van een gemeenschap met de ouders. Met de World Café sessies konden ouders elkaar leren kennen, met elkaar in gesprek gaan en een gedeelde visie ontwikkelen voor de club. Hoewel ouders het waardeerden dat een samenkommoment georganiseerd werd, bleken de sessies (nog) niet te leiden tot het vormen van een gemeenschap. Ouders van de eerste sessie waren niet aanwezig bij de tweede sessie en veel ouders stellen zich afwachtend op. De tweede sessie stond in het teken van het identificeren van acties om problemen op te lossen en dromen te verwezenlijken. Geen van de drie groepen noemden ouders als actoren hierbij. Zij zagen zichzelf en andere ouders dus niet als de aangewezen personen om verandering in de club teweeg te brengen, terwijl zij wel een rol zouden kunnen spelen. De World Café sessies zijn een eerste aanzet geweest van het samenbrengen van ouders om een gemeenschap te stimuleren en hun te laten nadenken over het functioneren van de club om zo hun betrokkenheid te vergroten. Er zal meer tijd en meer initiatieven nodig zijn om deze initiële contacten verder te laten uitgroeien en op zoek te gaan naar manieren om meer ouders bij de club te betrekken en hen te laten voelen dat ook zij deel uitmaken van de club. Het lijkt in dit actieonderzoek dat gemeenschapsvorming onder ouders niet zo maar ontstaat in het hier en nu en dat er een langer proces voor nodig is waarin ouders elkaar leren kennen, zich beginnen te identificeren met de club en een betrokkenheid krijgen op elkaar.

Tijdens de World Café sessies leek er meer begrip van ouders naar andere ouders toe omtrent de vervoersproblemen naar wedstrijden. Bij de oudercomités aan het begin van het seizoen heerste nog een mate van onvrede dat andere ouders zich hier niet voor inzetten, maar bij de World Cafés spraken de ouders zich vooral begripvol uit over andere ouders en zagen zij het als onmacht en niet als onwil. Het kan zijn dat deze ouders door het contact met elkaar hebben geleerd over elkaars situatie en hierdoor meer begrip voor elkaar hebben. Helemaal zeker is dit niet, omdat de ouders bij het World Café niet dezelfde waren als die zich op het oudercomité daarover uitspraken.

In het eerste World Café praatte een groep ouders met elkaar na. Ze vroeg naar elkaars herkomst. Bij een Rwandese moeder leverde dit een gesprek op over Rwanda en de genocide. Een aantal ouders stelden hierin dat de Tutsi’s slimmer en mooier waren dan de Hutu’s. De Rwuandese moeder reageert hier direct op. Ze is zelf Tutsi en geeft aan dat deze manier van nadenken, de ene groep boven de andere stellen, aan de basis ligt van de genocide. Ze zei bovendien dat dit een denkwijze is die was aangewakkerd door de koloniale autoriteiten en dat mensen nooit op zo een manier over elkaar zouden moeten denken. Dit zette een onderbrekend leerproces in gang bij de andere ouders die aandachtig naar haar luisteren en leerden van haar verhaal.

6. Besluit

CPLO is een superdiverse club die een groot potentieel heeft in termen van solidariteit in diversiteit, maar gedurende het actieonderzoek nog met opstartproblemen kampt. Er is wel al duidelijk een normerende en een verbindende leerdynamiek aanwezig. Deze dynamieken komen grotendeels tot stand vanuit de visie van City Pirates. De normerende dynamiek wordt door veel ouders als positief ervaren. In de basis staan ze achter de waarden en normen van de club en zien zij de aanwezigheid van hun kinderen bij CPLO als waardevol omdat hun kinderen veel meer leren dan enkel voetbal en de club bijvoorbeeld ook het belang van school benadrukt. Een aantal ouders voelt zich hierdoor dan ook betrokken bij de club en wil zich voor de club inzetten. Dit uit zich bijvoorbeeld in hun bijdrage aan het slotfeest in de vorm waar ze een zelfgemaakt gerecht meebrachten en aan hun deelname aan de World Café sessies. Het blijft echter beperkt tot een klein deel van de ouders. De meeste ouders komen niet of nauwelijks naar trainingen of wedstrijden en ondanks de uitgesproken wens van een aantal ouders om evenementen op de club te hebben, waren ook op het slotfeest maar enkele ouders aanwezig. Ouders die er wel zijn vinden het vaak jammer dat ze ouders van teamgenoten niet kennen. In de World Café sessies concludeeden ze dat het tijd zal kosten, dat de club sociale evenementen moet organiseren en dat er aangename ontmoetingsplekken moeten komen. De gebouwen verkeerden gedurende het hele seizoen in slechte staat en het ontbrak aan een sfeervolle kantine, een tribune en een droge plek om te supporteren. Het verbeteren van deze plaatsen zou ouders meer samen kunnen brengen en zo bijdragen aan ontmoeting als bron van solidariteit. Bovendien lijkt het erop een gemeenschap van ouders niet zo maar in het hier en nu ontstaat. Hier lijkt een proces van verbinding en socialisering voor nodig dat ontstaan uit ontmoeting, gedeelde waarden en normen en een gedeelde identiteit als club-ouders die vooralsnog door veel ouders niet ervaren wordt.

Het vervoer naar uitwedstrijden is een moeilijk punt. Er wordt hiervoor een beroep gedaan op ouders om onderling te zorgen dat het team op de locatie raakt, maar veel ouders hebben geen auto ter beschikking en/of hebben andere verplichtingen waardoor ze niet mee kunnen helpen. Het vervoer zou een voorbeeld kunnen zijn van interdependentie als bron van solidariteit, maar is dus vooral een ontbrekende bron in dit onderzoek. Uit de World Café sessies komt wel dat ouders er begrip voor hebben dan andere ouders zich hier niet voor in kunnen zetten.

CPLO vult een voetbalgat in de buurt. VC Linkeroever worstelde met de groeiende diversiteit in de club, zoals veel clubs in de grootstedelijke context. City Pirates is met haar sociaal project juist zeer gericht op diversiteit. Bovendien bereikt CPLO kinderen en jongeren van beide kanten van de Charles de Costerlaan, terwijl andere jeugdpartners in de wijk worstelen om mensen die aan ‘de overkant’ wonen te bereiken. Het lijkt er vooral op neer te komen dat er tijd nodig is. Tijd om de faciliteiten te verbeteren, tijd om elkaar te leren kennen, tijd om een club- of gemeenschapsgevoel met elkaar op te bouwen. Bovendien zal er verder gezocht moeten worden naar manieren om meer ouders bij de club te betrekken en hen het gevoel te geven dat ook zij deel uit maken van de club. Dit alles kan ondersteund en gestimuleerd worden door de professionals, onder andere door aantrekkelijke ontmoetingsruimten te creëren, sociale activiteiten of evenementen te organiseren en door in te blijven zetten op de sociale aspecten en visie van de club.

Metareflectie

Het actieonderzoek heeft een aantal concrete inzichten opgeleverd voor CPLO. Ze hebben zicht gekregen op de diversiteit onder hun spelers, de voorgeschiedenis van voetbal op Linkeroever en hun relatie tot de wijk. Zij hadden zelf geen tijd om deze zaken uit te zoeken, maar ze kunnen ze wel gebruiken in hun verslagen en presentaties van wie ze zijn en wat ze doen. Bovendien heeft het inzicht gegeven in de specificiteit van Linkeroever en kan het helpen in de zoektocht naar manieren om het City Pirates model op Linkeroever te funderen. Daarnaast is het waardevol gebleken voor de maatschappelijk werker om de onderzoekers er bij te hebben, zeker nadat de andere maatschappelijk werker naar Merksem en Luchtbal werd overgeplaatst en er dus maar één verantwoordelijke voor het sociale aspect over was op Linkeroever. In de drukte om een goede start te maken met de club en het gebrek aan directe collega's was er niet altijd ruimte voor reflectie. De gesprekken met de onderzoekers, die als betrokken buitenstaanders met een andere blik naar de werking keken, leidden dan ook tot reflectie, uitwisseling, en extra input. De samenwerking tussen de onderzoekers en de professionals van Linkeroever verliep zeer positief. Beide partijen konden van elkaar leren, elkaar ondersteunen en er waren op geen enkel moment onenigheden of conflicten over de opzet of het verloop van het actieonderzoek.

Gedurende het actieonderzoek liepen we echter wel tegen een aantal andere problemen aan en een aantal vragen blijven vooralsnog onbeantwoord. Tijdens de initiële gesprekken die we met ouders voerden werd meerdere malen de wens uitgesproken om sociale evenementen te hebben op de club. Toch waren er bij het slotfeest maar weinig ouders aanwezig en zagen we maar één ouder terug van die ouders die we aan het begin van het seizoen spraken. Het roept de vraag op wat er in die tussentijd is gebeurd. Natuurlijk kan het zo zijn dat een aantal ouders niet aanwezig konden zijn, maar waarschijnlijk spelen ook andere zaken een rol. Wellicht hebben die ouders te lang geduld moeten hebben. Ze hadden de motivatie om iets te doen aan het begin van het seizoen maar de club kon daar toen niet op in spelen. Het slotfeest was pas vele maanden later en misschien hadden de ouders zich tegen die tijd al meer terug getrokken omdat eerder geen gehoor werd gegeven aan hun wens. Ook kan een rol hebben gespeeld dat het evenement pas na het seizoen plaatsvond. Zoals eerder aangehaald bleek continuïteit in het contact met de ouders belangrijk en de trainingen waren al enkele weken gestopt ten tijde van het evenement.

Een tweede gebeurtenis die vraagtekens oproept is waarom de ouders van het eerste World Café sessie niet terug kwamen voor de tweede sessie. De bedoeling was om met diezelfde groep ouders door te praten op de uitkomsten van de eerste sessie. Aan het einde van de sessie werd de tweede datum naar hen gecommuniceerd en zij werden tevens per sms op de hoogte gebracht. Het is niet duidelijk geworden waarom zij niet terug kwamen. Het kan zijn dat ze vonden dat het niet aan hen was om na te denken over oplossingen voor de problemen, maar aan de club om met oplossingen te komen. Daarnaast hebben wij als onderzoekers methodologisch mogelijk een verkeerde keuze gemaakt. Dat we geen groep ouders bij elkaar kregen om gezamenlijk het slotevenement te organiseren kan te maken hebben met de manier waarop we ouders hebben samen gebracht. We hebben geprobeerd het World Café te koppelen aan de organisatie van het evenement terwijl dit eigenlijk twee totaal verschillende dingen van de ouders vraagt. Het World Café ging over de rol van de ouders bij de club en het identificeren van problemen en een toekomstideaal en daar via acties naar toe werken. Als we een sessie hadden georganiseerd met de oproep aan ouders om mee het slotevenement te organiseren hadden we wellicht een andere groep bij elkaar gekregen en de ouders

bereikt die dit zouden willen doen. Nu bereikten we de ouders die over de club wilden praten. De keuze van de club om de organisatie van het slotevenement in eigen handen te nemen is in deze situatie waarschijnlijk de beste keuze geweest. Het lijkt er niet op dat het slotevenement er was gekomen als we dat hadden geprobeerd te organiseren met de ouders van het World Café.

Het actieonderzoek bied interessante inzichten met betrekking tot het DieGem onderzoek. We hebben ervoor gekozen om vooral te werken aan solidariteit tussen ouders en tussen ouders en de club. De ouders vormen een aparte groep in het verhaal omdat City Pirates in eerste instantie een plaats is waar hun kinderen samen komen. In die zin is er geen sprake van gedwongen nabijheid onder ouders. Zij kunnen er immers voor kiezen hun kind naar training te sturen en zelf niet naar de club te komen. Dit maakt het ontstaan van solidariteit tussen ouders moeilijker, omdat veel ouders elkaar niet ontmoeten en zich niet betrokken voelen bij de club. Waar solidariteit zou kunnen zijn op basis van interdependentie, zoals bij het vervoer naar uitwedstrijden, blijken veel ouders niet in staat om een rol op zich te nemen. Toch ontstaan er wel degelijk praktijken van solidariteit en die blijken altijd te ontstaan in diversiteit. Er waren relatief weinig ouders aanwezig op de World Café sessies en het slotfeest, maar er wel iedere keer wel een grote mate van diversiteit onder de aanwezige ouders. Veel ouders delen de waarden en normen van de club en staan achter de normerende dynamiek. Dit zou kunnen bijdragen aan meer solidariteit onder de ouders omdat het als meerwaarde ervaren dat hun kinderen bij CPLO spelen en zich willen inzetten om het sociaal project te ondersteunen. Initiatieven van professionals en aantrekkelijke ontmoetingsplaatsen kunnen dit verder faciliteren. Wellicht kan vanuit die solidariteit van de ouders ten aanzien van de club ook een solidariteit tussen ouders onderling ontstaan. We hebben gepoogd om een gemeenschapsgevoel onder ouders te stimuleren door de ouders met elkaar te laten na denken over de club en hun rol daarbij. We hoopten dat de ouders zich hierdoor meer verbonden met elkaar zouden gaan voelen, elkaar zouden leren kennen en met elkaar problemen in de club konden aankaarten en er oplossingen voor zoeken. Ouders grepen deze momenten aan om elkaar iets beter te leren kennen, om problemen op tafel te leggen en samen oplossingen te zoeken. Toch leken de World Cafés niet zo een sterke basis voor gemeenschapsvorming te leggen als voorheen gehoopt. De ouders kwamen niet terug voor de tweede sessie en gaven meer antwoord op de vragen dan dat ze met elkaar met de thema's aan de slag gingen en zich verenigden. De normerende dynamiek bij de club lijkt solidariteit vanuit de ouders naar de club te stimuleren op basis van gedeelde waarden en normen. De verbindende dynamiek waarin de ouders een gemeenschap vormen lijkt met tijd te moeten groeien. Hierbij kunnen ontmoeting, een prettige plaats om samen te komen en leerprocessen omtrent het zijn van een club-ouder de basis van solidariteit vormen.

Bibliografie

Gevers, A., Devisscher, S., Huys, R., Vanderbeken, W., Vandenbrande, T., & Sels, L. (2004). Verkenning van en beleidsuitdagingen voor de Vlaamse arbeidsmarkt in de periode 2004- 2010. Leuven/Brussel: Katholieke Universiteit Leuven. Hoger instituut voor de arbeid / Departement TEW / Idea Consult, 2004, 244 p.

Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond 'Back to Basics' filmpjes over sportverenigingen en het besturen ervan. Te verkrijgen via http://www.knvb.nl/info/334/ondersteunende-videos

Moris, M. & Spijkers, F. (2015). Rapport retrospectieve casestudie: De Lijn Antwerpen. [onderzoeksrapport]. Te verkrijgen via http://solidariteitdiversiteit.be/praktijkenbank.php?case=13

Spijkers, F. & Moris, M. (2015). Rapport retrospectieve casestudie: City Pirates. [onderzoeksrapport]. Te verkrijgen via: http://solidariteitdiversiteit.be/praktijkenbank.php?case=10

Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (2012). *Hoe diversiteit verankeren in de strategische meerjarenplanning?* Te verkrijgen via http://www.vvsg.be/sociaal_beleid_en_werk/Etnisch-culturele_diversiteit/Documents/OpmaakOmgevingsanalyseECDiversiteit.pdf

Verslagen City Parents World Café op gemotiveerd verzoek te verkrijgen van de auteurs

Bijlagen

1. *Uitnodiging ouder World café*

UITNODIGING-INVITATION

Ouder World Café

kleine groepjes praten over/ petits groups parlent de/ little groups discuss

‘City Pirate Parents:
Wie zijn we? Wat drijft ons? Wat willen we?’
Qui sommes nous? Quelle sont nos motivations? Qu’est-ce que nous voulons?
Who are we ? What motivates us ? What do we want?

Donderdag 18 februari 2016 – van 18u15 tot 19u45 – kantine

Schrijf in/inscrivez-vous/subcribe in de kantine

2. *Onderwerpen gesprekstafels City Parents World café sessie 1*

Tafel 1: motivatie en verwachtingen

Wie zijn we en waarom zijn we hier?

- **Wat betekent het om een voetbalouder te zijn in deze club?**
- **Waarom zitten we in deze club?**
  - Wat hoop je dat je kinderen er uit halen? (wat denk je dat anderen hopen?)
  - Wat hoop je er zelf uit te halen? (wat denk je dat anderen hopen?)

Tafel 2: sterktes van de club en haar ouders

Waar zit de kracht/trots van deze groep ouders?

- Wat zijn onze positieve karaktereigenschappen?
- Wat onderscheidt ons van anderen?
- Wat hebben wij de club te bieden?

Tafel 3: waar dromen we als ouders van in de toekomst van deze club?

Als alles mogelijk was, hoe zou de ideale ouderwerking van de voetbalclub er dan uitzien?

- Wat doen ouders in de ideale club?
- Hoe gaan ouders met elkaar om in de ideale club?
- Hoe gaan ouders om met trainers, spelers en kinderen in de ideale club?
- Hoe gaan ouders om met trainers, spelers en kinderen van andere clubs in de ideale club?

3. *Inhoud City Parents World café sessie 2*

Vorige keer bekeken ‘wie we zijn, wat de sterktes zijn en wat we willen’; deze keer volgende stap bekijken: van ‘droom over de ideale club naar actie’

wat *willen* we vanuit het vorige *doen*,

welke *drempels* staan daarvoor in de weg,

welke *oplossingen* zien we,

wat *kunnen en gaan* we doen?

Vertrekpunt = de kloof tussen de huidige club en de gewenste club;

Uit de vorige sessie kwamen drie verschillende thema’s die ook wel samenhingen:

- Ouderbetrokkenheid binnen de club
- Organisatie van de club
- Accommodatie van de club

Die staan op de bladen op tafel met telkens specifieker waar de ‘kloof’ zit.

Stap 1 is: oplossingen verzinnen die deze kloof zouden kunnen dichten. Hierbij mogen we nog dromen, het hoeft dus niet realistisch te zijn.

➔ Die oplossingen oplijsten.

Kloof	Oplossingen
A1 opkomst	
A2 stiptheid	
A3 onderling contact	
B1 Voetbalorganisatie	
B2 Ondersteuning van ouders	
C3 Accommodatie	

Stap 2 is: bekijken per oplossing of we er als ouders acties aan kunnen koppelen, en/of andere actoren een engagement dienen op te nemen.

Kloof	Oplossingen	Acties van Ouderwerkgroep	Acties van Andere actoren
A1 opkomst			

A2 stiptheid			
A3 onderling contact			
B1 Voetbalorganisatie			
B2 Ondersteuning van ouders			
C3 Accommodatie			

Stap 3 is: de drempels en oplossingen achterhalen die er zijn om de acties uit te voeren vanuit het standpunt van verschillende actoren.

- ➔ In groepjes een actie kiezen die men belangrijk(st) vindt en de verschillende rollen overlopen om voor en tegenargumenten verzinnen. In het midden komen de oplossingen voor onderlinge spanningen.
- ➔ Bekijken welke actie uitvoerbaar zijn

Stap 4 is: nabespreking om te bekijken welke actie we *willen* doen en eventueel verder afspreken.

4. Kort overzicht voorgeschiedenis voetbal op Linkeroever

Van Sint-Anneke Sport tot City Pirates Linkeroever

Tijdslijn

1956 - 2002
Sint-Anneke Sport

2002
Fusie Sint-Anneke Sport en Sparta Zwijndrecht met als nieuwe naam: **Sparta Linkeroever.** Spelen verder onder stamnummer Sparta Zwijndrecht op de terreinen van Sint-Anneke Sport aan de Charles de Costerlaan

2013
Clubnaam veranderd van Sparta Linkeroever naar **VC Linkeroever**

2014, februari.
VC Linkeroever wordt failliet verklaard

2014, augustus.
Start **City Pirates Linkeroever (CPLO)** op terreinen van de Spits

2015, augustus.
Start CPLO aan de Charles de Costerlaan.

Sint-Anneke Sport

Sint-Anneke Sport beleefde ‘gouden jaren’. Het clubleven bloeide en leefde volop. Er waren jeugdteams en een eerste team. Of er nu gewonnen of verloren werd, de kantine was altijd afgeladen en er was altijd feest. Er werd ook veel georganiseerd bij de club: een frietkraam, evenementen, toernooien, eetfestijnen, een 3-daagse met feesttenten. Het was te vergelijken met een kermis. Op de evenementen kwamen veel mensen af; 300 man was geen uitzondering.

Er was ook een groot engagement onder de ouders. Die zetten zich sterk in voor het verenigingsleven en voor de club. Een groep ouders vormden het feestcomité, er waren altijd genoeg vrijwilligers te vinden en ouders organiseerden veel sociale activiteiten. Evenementen werden druk bezocht en ouders namen veel initiatieven om dit te promoten. Ze gingen bijvoorbeeld flyeren in de buurt om hun evenementen aan te kondigen, en legden contacten met restaurants rond het strandje om onder hen sponsors te vinden. Het bestuur stak regelmatig eigen geld in de club en de eerste ploeg kreeg goed betaald.

Er waren veel schipperskinderen van het internaat die bij de club kwamen spelen. Sowieso ook veel dokwerkers in de buurt.

Een probleem op Linkeroever is dat er geen grote middenstand is. Dat probleem is er altijd al geweest. In de tijden van Sint-Anneke speelde dit voor de club echter niet zo een grote rol door de grote groep geëngageerde ouders die zich mee inzetten.

De gebouwen van Sint-Anneke waren dezelfde als die er nu nog staan. In die tijd waren er ook tribunes langs de velden, maar later zijn die afgebroken omdat ze slecht onderhouden waren en niet meer aan de veiligheidseisen voldeden.

Sparta/VC Linkeroever

In 2002 fuseerde Sint-Anneke met Sparta Zwijndrecht en gingen ze verder onder de naam Sparta Linkeroever (Sparta). De fusie was vooral om financiële redenen. Dit ging een jaar of twee goed, maar door wanbeleid gleed de club steeds verder af. Bovendien zaten de voorzitters van Sint-Anneke en Zwijndrecht niet op één lijn. De voorzitter van Sint-Anneke heeft toen een stap terug gedaan en die van Zwijndrecht nam de leiding over. De club raakte steeds meer in financiële problemen.

Sparta legde de focus op de eerste ploeg. Ze wilden van niveau vier naar drie en besteedden daardoor minder aandacht aan het jeugdgebeuren. De hoop was om hoger te gaan spelen in de competities en zo weer meer geld binnen te brengen voor de club want: hoe hoger je speelt, hoe interessanter voor sponsors. Financieel werd de eerste ploeg betaald uit de inkomsten van de lidgelden van de jeugdteams. Ook waren er te veel financiële beloften gemaakt aan de spelers van de eerste ploeg, die de club nu niet kon waarmaken.

De club raakte steeds dieper in financiële problemen en vroeg een hulpbudget aan bij de Stad ‘om een doorstart te kunnen maken’. De Stad stelde toen als voorwaarde voor de verstrekking van deze financiële middelen dat het geld naar de jeugdwerking zou gaan en niet naar de eerste ploeg. Sparta moest met een concreet plan komen hoe ze dat zouden doen.

Ondertussen begonnen spelers van de eerste ploeg hun rechten op te eisen via de juridische weg. Het bestuur kon/wilde dat niet aangaan en verklaarde de club failliet in februari 2014.

De ouders van toen zijn bij het faillissement naar andere clubs gegaan (in Burcht, Zwijndrecht e.d.). Veel ouders willen nu niet ‘terug’ komen naar CP. Ze hebben geen vertrouwen meer na het faillissement van Sparta en het verschil tussen de gouden jaren bij Sint-Anneke en hoe het er nu voorstaat bij CP is voor hen te groot. Nostalgie speelt hier een grote rol in. De ouders weten hoe het was en dat die tijden niet meer terug komen. Dat is erg confronterend.

Sparta was ook al een club met veel diversiteit, maar de diversiteit in de club was niet zo groot als dat het nu is. Vooral blanke (middenklasse?) spelers vertrokken en de spelers die over bleven waren vooral degene uit maatschappelijk kwetsbare gezinnen.

Het bestuur van Sparta zocht naar manieren om met diversiteit om te gaan. Ze kregen via het project van de Stad een diversiteitsmanager, maar het lukt ook met diversiteitsmanager (de functie is ingevuld geweest door twee verschillende mensen) niet om de club nog te redden. Mogelijk waren de financiële problemen inmiddels te groot. Het bestuur van Sparta was op zoek naar een sociale insteek, maar had geen idee hoe ze dit aan moesten pakken. Het zoeken naar een visie hieromtrent en de uitdaging dit te vertalen naar de praktijk bleek niet te lukken.

Formaat (federatie van jeugdhuizen in Vlaanderen met eigen jeugdhuis op Linkeroever) benaderde het bestuur van Sparta in 2012 om te praten over mogelijkheden tot samenwerking. Dit leverde een aantal dingen op. Zo bouwden een groep jongeren van Formaat een nieuwe tribune via een tewerkstellingsproject. Die tribune staat nu nog altijd bij de VDAB. Ook vond de club via Formaat vrijwilligers die de spelers langs de grote weg veilig naar de voetbalvelden begeleidden. Maar, de samenwerking was niet makkelijk omdat de club toen al in moeilijkheden was en daardoor weinig inzet kon leveren en Formaat niet genoeg draagkracht had om het alleen te trekken.

Van faillissement Sparta tot City Pirates LO

Na het faillissement van Sparta stonden de terreinen en gebouwen leeg. De laatste jaren van Sparta was er niet gewerkt aan onderhoud door de financiële problemen. Tijdens de leegstand zijn de, reeds slecht onderhouden gebouwen, verder vernield door vandalen.

Het faillissement van de club betekende dat de kinderen in de buurt twee extra dagen op straat zouden zijn, die dagen vervielen immers als trainingsdagen. Vanuit de Stad was toen de boodschap: we moeten er voor zorgen dat er volgend seizoen (2014-2015) gevoetbald kan worden op Linkeroever.

Direct een nieuwe club starten kon niet met wetgeving. Als een faillissement is aangevraagd moet er een bepaalde tijd overheen gaan voordat je opnieuw kan beginnen. Er werd gekeken naar samenwerkingsverbanden met reeds bestaande clubs. Er was kennis van het sociaal project van City Pirates en de Stad zocht contact met de voorzitter. Ze kwamen overeen om onder de werking en de visie van CP voetbal aan te gaan bieden op Linkeroever. Het doel was om zo snel mogelijk te starten met voetbal en daarna een doorstart te maken als club op LO. In augustus 2014 ging CPLO van start, nog niet op de aanwezige voetbal terreinen in de wijk, maar op velden van een school. Een jaar later, in 2015, werden de voetbal terreinen vrij gegeven en kon CPLO van start op de Charles De Costerlaan.

De eerste ploeg van Sparta Linkeroever is verdwenen en niemand uit het bestuur is meegenomen naar CPLO.